Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 102 (10.098). ● 1991 йил 30 май ● пайшанба ● Баҳоси 8 тийин.

● Буюк ипак йўли экспедицияси давом этмоқда ●

БЎСТОНЛИКДА БЎЛДИЛАР

Буюк ипак йўли экспедицияси таркибида қадимий карвон йўллари ва улар чеккасидаги шаҳарлар, қўналғалар, тарихий обидалар билан танишаётган совет ва чет эл олимлари, мутахассислар, журналистлар ўтган куни вилоятимизнинг Бўстонлиқ районига ташриф буюришди.

Ғазалкент шаҳрида меҳмонларни нон ва туз билан кутиб олишди. Уларга район тарихи, ундаги эътиборга сазовор жойлар, кўҳна ёдгорликлар ҳақида ҳикоя қилиб берилди. Сўнгра экспедиция иштирокчилари Чимён дам олиш зонаси томон йўл олдилар. Ўзбекистон Швейцарияси деб ном олган бу заминнинг гўзал табиати, мусаффо ҳавоси меҳмонларга жуда манзур бўлди. Шу куни «Гулёр» фольклор этнографик ансамбли сафар қатнашчилари учун турли қўшиқ, лапар ва рақслар ижро этиб берди.

— Бир қарашда экспедициямиз мақсадлари илм доирасида чеклангандек туюлади, — дейди Исломобод университети профессори, экспедициянинг илмий раҳбари Аҳмад Ҳасан Дони. — Сафар маршрути ўтаётган минтақаларга хос муаммоларни мужассамлантириб, уни оммалаштиришимиз, тарғиб этишимиз керак. Лекин биз фақат олим эмас, биринчи навбатда инсонмиз. Шунинг учун экспедиция давомида оддий одамлар билан учрашиб, улар билан шунчаки суҳбат қуриш бизга катта ҳузур бағишлайди. Шу ердаги олимлар, оддий кишилар фикрини яқиндан ўрганиш фақат мозий, тарихни эмас, балки ҳозирги кундалик турмушни ҳам ўрганиб, дунёни таништириш лозим деб ўйлайман. Ўрта Осиёда янгилик шабадалари эсиб турганини ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз. Бу ерда қандай ўзгаришлар юз бераётганини, албатта ўз халқимизга етказамиз. Агар режалаштирган мўлжалларимизни муваффақиятли амалга ошира олсак, Шарқ ва Ғарбни ўзаро боғлаш ишига муносиб ҳисса қўшган бўлардик.

— Шундай улкан экспедиция натижалари кўнгилдагидек бўлармикин, у ўзини оқлармикан деган саволларни кўп эшитмоқдамиз,— деди ЮНЕСКОнинг Буюк ипак йўли экспедицияси лойиҳасини мувофиқлаштирувчи Никита Дергачев.— Сафаримиз ҳали тугамаёқ унинг қандай самаралар бера бошлаганини, келгусида яна қандай самаралар беришини аниқ ҳис қилиб турибмиз. Шу кунларнинг ўзидаёқ экспедиция маршрути бўйлаб турли пойгалар ўтказиш, саёҳат маршрутлари ташкил этиш бўйича ҳомийлик қилиш истагини билдираётганлар топилмоқда. Хусусан, менинг ватаним Францияда ана шундай бир ҳомий бу борада бир қанча ишлар олиб бораётганидан хабардорман. У ёшлар туризмини ривожлантиришга раҳнамолик қилмоқчи.

— Буюк ипак йўли XV—XVI асргача муҳим иқтисодий алоқалар йўли бўлиб келганди, — деди экспедициянинг совет томонидан раҳбари, профессор Аҳмадали Асқаров, — кейинчалик Хитойдан денгиз йўли очилгач, у аҳамиятини йўқотди. XX асрга келиб Германия, Франция ва россиялик олимлар мазкур қадимий йўлни ўрганиш мақсадида кўп экспедициялар уюштирдилар. Бироқ бу якка тартибдаги илмий сафарлар яхши самара бермади. Шу маънода ЮНЕСКОнинг бу тадбири ушбу қадимий йўлга илмий қизиқишни кучайтириш, уни ўрганишга йирик кучларни жалб этиш бобидаги беқиёс воқеа бўлди. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, биз танишаётган аксарият ёдгорликларнинг сақланиб қолганини кўриб хурсанд бўлсак, уларнинг бугун қандай аҳволда эканлигини кўриб жуда ачиндик. Обидаларнинг кўпчилиги қайта қуриш ва таъмирлашга муҳтож. Бу масалани, албатта, ЮНЕСКО олдига кўндаланг қилиб қўямиз. Сафар мобайнида олимлар яна бир қизиқарли фикрни ўртага ташладилар. ЮНЕСКО раҳбарлигидаги Ўрта Осиёни Ўрганиш халқаро институтини ташкил этишни ўйламоқдамиз. Бу ниятимиз амалга ошса ва Самарқандда шундай илмгоҳ очилса, жуда катта иш қилинган бўлур эди.

Буюк ипак йўли экспедицияси Тошкентдан Туркистон томон йўл олди. Шу йилнинг 18 июнигача давом этадиган ва Олмаотада ўз ишини якунлайдиган Дашт маршрути қатнашчилари Хитой чегарасигача борадилар. Бу йилги ЮНЕСКОнинг халқаро катта сафари — Мулоқот йўли Қозоғистон пойтахтида катта илмий анжуман билан ўз ишини якунлайди.

СУРАТЛАРДА: Буюк ипак йўли экспедицияси қатнашчилари вилоятимизнинг энг гўзал ва сўлим жойларидан бири — Бўстонлиқ районида.

В. ТЎРАЕВ суратга олган.

СССР Президентининг Қозоғистонда бўлиши

КУКЧАТОВ (Қозоғистон ССР), 28 май. (ҚозТАГ — ТАСС махсус мухбирлари). Бугун бу ерга СССР Президенти, КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев келди.

Аэропортда уни Қозоғистон ССР Президенти, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Н. А. Назарбоев, Қозоғистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Е. М. Асанбоев, Қозоғистон ССР Бош вазири У. К. Караманов, халқ депутатлари Кўкчатов вилоят Советининг раиси, Қозоғистон Компартияси вилоят комитетининг биринчи котиби Ч. М. Абутолипов, республика, вилоят ва шаҳарнинг бошқа раҳбарлари кутиб олдилар.

Миллий либослардаги қизлар М. С. Горбачевга анъанага кўра нон-туз тутдилар.

СССР Президенти билан бирга СССР Бош вазирининг биринчи ўринбосари В. Х. Догужиев ҳамда СССР Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат вазири В. И. Черноиванов келдилар.

М. С. Горбачев билан унинг ҳамроҳлари аэропортдан шаҳар ва вилоят бўйлаб сафарга жўнаб кетдилар.

Кўкчатовнинг марказий майдонида М. С. Горбачев В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйди.

Шаҳар аҳолиси СССР Президентини самимий қутлади.

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

28 май куни СССР Вазирлар Маҳкамасининг В. С. Павлов раислигида ўтган мажлисида Ўзбекистон ССРнинг кўпгина жойларида юз берган табиий офат оқибатларини тугатиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов зарар кўрган жойлардаги вазият ва республика ҳукумати кўраётган чора-тадбирлар тўғрисида ахборот берди.

Ўзбекистон ССРга, жабрланган аҳолига моддий-техникавий, молиявий ва озиқ-овқат билан зарур ёрдам кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Табиий офатдан зарар кўрган иншоотларда қурилиш ва тузатиш-тиклаш ишларини олиб бориш учун тармоқларга пул маблағи, капитал маблағ ва моддий-техника ресурслари ажратиш кўзда тутилди. Аҳолига бинокорлик материаллари, санитария-техника буюмлари ва бошқа ускуналар сотиш кўпаяди. Аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш муаммолари кўриб чиқилди. Қўшимча равишда гўшт ва сут маҳсулотлари, ун, қанд-шакар, болалар овқатлари ва бошқа халқ истеъмол моллари етказиб беришга қарор қилинди.

Ўзбекистон ССРдаги жамоа ва давлат хўжаликларига, бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотларига кўрган зарарлари ўрнини қоплаш учун қўшимча суғурта маблағлари ажратилди. Аҳолига, ижарачиларга, шахсий томорқа хўжаликларининг эгаларига бир йўла тўланадиган моддий ёрдам кўрсатиш ҳамда нобуд бўлган экинлар ва вайрон бўлган бинолар учун улар кўрган зарар ўрнини қоплаш масалаларига алоҳида эътибор берилди.

Бошқа масалалар билан бир қаторда Орол муаммолари юзасидан ҳукумат дастурини ишлаб чиқишни тезлаштириш, бунда оролбўйи аҳолисини ичимлик сув билан таъминлашни яхшилаш ишларини биринчи навбатда амалга ошириш лозим бўлган тадбирлар деб ҳисоблаш зарурлиги таъкидланди.

«ЗАНГОРИ ЭКРАН»ДА УЧРАШУВ

Шаҳар ёки қишлоқда яшовчи ҳар бир киши Ўзбекистон ССР Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов билан учрашиши, у билан республикадаги ишларнинг аҳволи тўғрисида суҳбатлашиши мумкин. Бунинг учун фақат 30 май куни кечқурун телевизорни қўйиш керак. Қулай вақтда — соат 19 дан 30 минут ўтганда Ўзбекистон телевидениесининг биринчи программаси ва Марказий телевидениенинг биринчи программаси орқали кўрсатиладиган машҳур бўлиб кетган «Сиёсий мулоқотлар» кўрсатувида Ислом Абдуғаниевич Ўзбекистоннинг иқтисодий ривожланиши, партия комитетлари ва жамоат ташкилотларининг миллатлараро муносабатларни барқарорлаштириш борасида қилаётган ишлари, иқтисодиётдаги, сиёсатдаги устун йўналишлар, хорижий мамлакатлар билан алоқалар тўғрисида гапириб беради.

Бу — Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов иштирокидаги иккинчи ана шундай кўрсатувдир. У рамзий равишда «Имконият чегарасида» деб аталади.

(ЎзТАГ).

ЛЕНИН НОМИНИ САҚЛАБ ҚОЛАЙЛИК

Ленинград, Исаакий майдони, Ленсовет.
Москва. Кремль. СССР Президенти М. С. Горбачевга.
Москва. СССР Олий Кенгаши Раиси А. И. Лукьяновга.
Москва. РСФСР Олий Кенгаши Раиси Б. Н. Ельцинга.
Ленинград, КПСС Ленинград вилоят комитети котиби В. Б. Гидасповга.
Москва. Уруш ва меҳнат фахрийлари Бутуниттифоқ Кенгаши, Совет Иттифоқи Маршали Н. В. Огарковга.
Москва. «Правда» рўзномаси бош муҳаррири И. Т. Фроловга.

ОЧИҚ ХАТ

Биз Ўзбекистонда истиқомат қилаётган уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийлари, Ленинград мудофаасининг қатнашчилари Ленсовет раиси А. Собчакнинг, 12 июнда ўтказилиши мўлжалланган референдум шаҳар номини алмаштиришга қарор қилса, бу мен учун энг қувончли кун бўлур эди, деган таҳқиромуз сўзларини қалбан изтироб ва ҳайрат билан эшитдик...

Одобсизлик билан айтилган бу сўзларни Ленинграднинг тирик ва марҳум мудофаачиларини, фашистлар билан мардона олишиб, немис — босқинчиларига қарши шафқатсиз жангларда Ленинградни йўқ бўлиб кетишидан сақлаб қолган одамларни мазах қилишдан бошқа нарса эмас, деб тушунмоқ керак.

Ленинград номини ўзгартириш, шаҳар номини, унинг инқилобий шуҳратини, ҳар бир совет кишиси учун муқаддас бўлган В. И. Ленин номини бадном қилишга уриниш бўйича шов-шувли кампаниянинг кенг «ёйилиб бораётгани ва афсуски, Ленсовет уни қўллаб-қувватлаётгани бизни жуда ажаблантирмоқда. Биз янги пайдо бўлган сиёсатбозларнинг бадхоҳона, хойнона ҳаракатларига қарши қатъий норозилик билдирамиз. Биз уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийлари, Ленинград мудофааси қатнашчилари «Правда» рўзномасининг 1991 йил 14 май сонида «Ленинградни ҳимоя қилайлик» сарлавҳаси остида эълон қилинган чиқишини буткул ва тўлиқ қўллаб-қувватлаймиз ҳамда заминига бизнинг ҳам қонимиз тўкилган қаҳрамон шаҳарни ҳимоя қилишга тайёрмиз.

Биз СССР ва РСФСР халқ депутатларини, мамлакат ва Россия раҳбариятини, барча ленинградликларни, уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийларини, байналмилалчи жангчиларни, коммунистлар ва комсомолларни, эзгу ниятли барча кишиларни ўз овозлари билан қатъий норозилик билдиришга, ҳозирланаётган жаҳолатпарастлик тадбирини тўхтатишга, барча совет кишиларининг ёрқин қаҳрамонона хотирасини ҳақоратлашга барҳам беришга даъват этамиз.

Ҳурматли ленинградликлар! Сергак бўлинг, Ленсоветдаги баъзи депутат-жанобларнинг иғвогарона чақириқларига учманг, ақл ва матонат билан иш кўринг, ўз ҳаётини шаҳарни йўқ қилиб юборишдан сақлаб қолишга бағишлаб жон берган ва Ленинграднинг биродарлик қабристонларида абадий уйқуда ётганларни унутманг!

Уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийларининг республика, Тошкент вилоят ва шаҳар фаоллари йиғилишида қабул қилинган.

Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ РАИСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг бешинчи сессияси 1991 йил 12 июнь куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг раиси М. ИБРОҲИМОВ.

* * *

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш мўлжалланмоқда:

1. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг иш тартиби лойиҳаси тўғрисида.
2. «Суверен давлатлар Иттифоқи тўғрисида»ги шартноманинг лойиҳаси ҳақида.
3. «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Қирғизистон Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида»ги шартномани ратификация қилиш ҳақида.
4. «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Туркманистон Совет Социалистик Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида»ги шартномани ратификация қилиш ҳақида.
5. «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳаси ҳақида.
6. «Ўзбекистон ССРда виждон эркинлиги тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
7. «Ўзбекистон ССРда ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
8. «Ўзбекистон ССРда чет эл инвестициялари тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
9. «Ўзбекистон ССРда кооперация тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
10. «Йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳаси ҳақида.
11. «Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси ва комитетлари тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.
12. Ўзбекистон ССР Президентининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

И Ж А Р А Ч И Л А Р

ИЖАРА усулининг афзалликларини бугун ҳеч ким инкор қилолмайди. Зеро ижара усули деҳқонга ҳам, чорвадорга ҳам тўла мустақиллик берибгина қолмай бу соҳада талай имкониятларни ҳам ишга солишга олиб келди. Бу ҳол айниқса, «Ғаллақудуқ» совхозида ҳам ўз аксини топмоқда.

Хўжаликнинг Ибодулла Бараков бошчилик қилаётган чорвачилик комплекси ўтган хўжалик йилини жуда катта иқтисодий кўрсаткичлар билан якунлади. Фақат шу ферманинг ўзидан совхоз миллион сўм атрофида фойда олди. Оҳангарон районидаги биронта чорвачилик комплекслари ҳали бундай натижани қўлга киритмаган эди. Ўтган йили комплекс чорвадорлари ҳар бош соғин сигирдан ўртача ҳисоблаганда 3700 килограммга етказиб сут соғиб олишди. Ҳар юз бош сигирдан 90 бошдан соғлом бузоқлар олинди. Йил давомида комплекс чорвадорлари минг тоннага етказиб сут ишлаб чиқаришни режалаштирдилар. Шу кунларда мавжуд 190 бош соғин сигирларнинг ҳар биридан 12—13 килограммга етказиб сут соғиб олмоқдалар.

— Сигирларимизнинг аксариси наслдор моллар бўлиб, улар ёшлигидан ўзимизнинг совхозимизда парвариш қилинади,— дейди илғор сигир соғувчи Любовь Фролова.— Гап шундаки, сигирларнинг маҳсулдорлигини ошириш учун аввало унинг озуқасига жиддий этибор бериш керак. Айниқса, махсус яйловларда боқиш — сигирлардан мўл сут соғиб олишнинг гарови ҳисобланади.

Дарҳақиқат, бу ердаги сигирларнинг ўртача вазни 500 килограммдан кам эмас, шунга яраша уларга бериладиган озуқа рациони ҳам ишлаб чиқилган. Бир кунда ҳар бир сигирга 60 килограмм беда, 5 килограмм ем аралашмаси, 8 килограмм қуруқ хашак, айни пайтда бошқа концентратлар ҳам берилади. Бундан ташқари эрталабки соғиндан сўнг сигирлар ферма ёнидаги ўтлоқда озиқлантирилади.

— Албатта, бир хил озуқа фурсат ўтиши билан сигирларнинг медасига тегиши мумкин,— дейди бош ижарачи И. Бараков.— Шу сабабли биз ора-сира маккажўхори силоси ва донадор озуқа билан ҳам озиқлантирамиз. Бу эса сигирларнинг маҳсулдорлигини янада ошириб юбораётир.

Чорвачилик комплексида сигирлардан сут соғиб олиш ва бузоқларни боқишда Б. Эсонбоева, М. Алматова, Х. Оққўчқорова ва Б. Курликовлар астойдил меҳнат қилишади. Фермада 340 бош сигир ва анчагина бузоқлар парвариш қилинади.

— Биз хўжаликнинг бўрдоқичилик базаси билан шартнома тузганмиз,— дейди бош ижарачи.— Бузоқлар тўрт ойлик бўлиб, сутдан чиққандан кейин уларни бўрдоқичилик базасига сотамиз. У ердан эса сигир оламиз. Шундай қилиб сигирларимизнинг бош сони ҳам, маҳсулдорлиги ҳам кун сайин ортиб бораётир.

Бўрдоқибоқарлар фақат соғин сигирлар етиштириш билан чегараланмайди, хўжаликнинг ички эҳтиёжлари учун гўшт ҳам ишлаб чиқаради. Болалар боғчалари, мактабларнинг ўқувчилари, кўп болали оналар, ёрдамга муҳтож оилалар шу ерда етиштирилган гўшт билан таъминланадилар. Фақат ўтган йилнинг ўзида 26 тоннадан кўпроқ ишлаб чиқарилган гўшт ўша эҳтиёжларга сарф этилди. Молларни бўрдоқига боқишда Нуриддин, Мирзаали, Турдиали ва Зуфар Маматовлар алоҳида иштиёқ билан меҳнат қиладилар. Молларга аксари донадор озуқа ва ёрма билан ем аралашмаси бериб боқилади. Ҳар бош сигирнинг ўртача оғирлиги 520 килодан ошгандан сўнггина улар сут-товар фермасига сотилади. Фақат ўтган йилнинг ўзидагина 100 бош сигирлар фермага ўтказилди. Бу йил эса уларнинг сонини 110 тага етказиш режалаштирилмоқда.

Қ. МЎМИНОВ.

ҒУМБАККА АЙЛАНГАНМИ?

БУ ЙИЛ баҳорнинг инжиқ келиши пиллакорларни ҳам бироз қийнаб қўйди. Ҳарорат пасайиб, салқин бўлиб, қуртларнинг барг ейиши суст кечди. Дастага чиқиши чўзилди. Бироқ, ноҳиялардан, хўжаликлардан олинаётган маълумотлар, натижалар ҳар ҳолда ишнинг ёмон бормаётганлигидан далолат бериб турибди.

Бу соҳада бекободлик пиллакорлардан ўрнак олса арзийди. Одатда пилла бирданига етилиб ҳамма хўжаликлардан пиллахонага бир вақтда хом ашё келарди. Бу ҳол агрегатларнинг бир меъёрда ишлашини қийинлаштиради. Айрим ҳолларда юк оғирлик қилиб, синиб ҳам кетарди. Бу йил ана шундай ҳолат қайтарилмаслиги учун уруғ уч босқичда қўйилди. Ҳозирги кунда биринчи босқичда қўйилган қурт уруғларидан сифатли пилла ҳосили олинмоқда. Ҳар куни район бўйича режадаги 199 тонна ҳисобидан 20—25 тонна пилла топширилмоқда. Навоий номли, Дзержинский номли, «Коммунизм» колхозлари маррага етай деб қолдилар.

Бу йил пилланинг харид нархи оширилганлиги табиийки, қурт боқишга қизиқишни оширди. Пилла қанча сифатли бўлса манфаатдорлик шунча юқори бўлади, албатта, бунинг учун эса пилла ичидаги қуртлар ғумбакка айланган бўлиши шарт.

Олдинги йилларда пилла қуртининг дастага чиқиши эрта бўлган ва дастага чиққач етти кунда етилиб, саккизинчи кунда пилла терилган эди. Айрим пиллакорлар эса бу йилги шароитни ҳисобга олмаган кўринадилар. Бундай ҳол ҳозирги кунда маррага яқинлашиб қолган Янгийўл ноҳиясида содир бўлди. Дастлабки кунда бироз пала-партишликка йўл қўйилди. Бироқ, дарҳол тушунтириш ишлари олиб борилди. Аҳвол тезда яхшиланди. Ҳозиргача «Коммунизм» колхози режани 110 фоизга етказиб бажарди.

Бошқа кўпгина хўжаликларда ҳам пилла териш ва давлатга топшириш кун сайин кучайиб бормоқда.

Оққўрғон, Ғалаба, Калинин, Оржоникидзе, Чиноз ноҳиялари пиллакорлари ҳам давлатга сифатли пилла топшириш учун ҳаракат қилмоқдалар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ БЎЛИМИ.

Тошкент ҳақиқати

30 май, 1991 йил ● № 102 (10.098)

● ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ИШОНЧСИЗЛИКНИНГ БОИСИ НИМА?

Мурод Боймуродович Эйвалек махсус темир-бетон комбинати партия бюроси котиблигини энг мураккаб даврда қабул қилиб олди. Зеро, у котибликка сайлангунга қадар, яъни 1990 йилнинг сентябрь ойигача бу йирик корхонанинг бошланғич партия ташкилоти, айтиш мумкинки, парокандаликка юз бурган эди. Бу билан биз партия бюросининг аввалги котиби Валентин Емельянович Афимовни айбламоқчи эмасмиз. У кишини аввалдан яхши билганим учун фақат шуни айтмоқчиманки, эндиликда партия бюросига янгича иш юрита оладиган, ғайратли ва иродали котиб керак эди.

Мурод Ирсеитов ишни партия ташкилоти фаолиятини ҳар томонлама ва чуқур ўрганишдан бошлади. Бунда унга партбюро аъзолари ва фаол коммунистлар Георгий Викторович Луенко, Турсунали Турмонов, Борис Григорьевич Кан, Абдуҳаким Тошматов яқиндан ёрдам бердилар. Кўп ўтмай ишнинг асосий йўналишлари аён бўлиб қолди. Ташкилотда партиядан чиқиш ҳоллари одатга айлана бошлаган бўлиб, кўпинча бу масалага етарли баҳо ҳам берилмас эди. Кўпгина коммунистлар КПСС сафидан чиқиш учун ариза беришган, ҳатто партия билетларини ҳам қолдириб кетишган, аъзолик бадалларини ойлаб тўлашмас, ташкилот фаолиятидан амалда узилиб қола бошлаган эдилар. Мурод Боймуродович ўша коммунистлар билан яккама-якка суҳбатлар ўтказди, бу ишга партбюро аъзоларини ва фаол коммунистларни ҳам жалб қилди. Натижада ўз қароридан қайтганлар ҳам бўлди. Бироқ...

Партбюро котиби менга бир даста аризаларни тутқазди. Уларга кўз югуртираман: «Эйвалек махсус темир-бетон комбинати партия ташкилотига. Мени КПСС сафидан чиқаришларингизни сўрайман. Шунинг учунки, партияга ишончимни йўқотдим, унинг сафида бўлишни истамайман. Аризамни менсиз кўришингиз мумкин, 1981 йилдан КПСС аъзоси Людмила Ивановна Белова, машинист. 1990 йил 20 ноябрь». Иккинчи ариза: «Мени партия сафидан чиқаришларингизни сўрайман. Эндиликда КПСС фаолиятида актив иштирок этиш имкониятига эга эмасман. Аризамни менинг иштирокимсиз кўришингиз мумкин. Галина Васильевна Демченко, 1980 йилдан КПСС аъзоси, қувур цехи омбор мудири». Левина Людмила Ивановна, Чесалина Светлана Семеновна, Батманов Александр Андреевич — улар ҳам КПСС сафидан ихтиёрий чиқиш тўғрисида ариза беришган.

— Улар билан кўп гаплашиб кўрдик, кўнишмади,— дейди Мурод Боймуродович. — Сўнгра ноябрь ойида ўтказилган партия йиғилишимизда бу аризаларни кўриб чиқдик. Коммунистларимиз уларнинг ҳаммасини партия сафидан ихтиёрий чиқариш эмас, ўчириш керак,— деган қарорга келдилар. Бунинг учун тўлиқ асосимиз бор эди. Масалан, Батманов ва Белова май ойидан, Левина июндан, Демченко йил бошидан, Чесалина августдан бери аъзолик бадалларини тўламай келардилар. Фақат бугина эмас, улар партия ташкилоти фаолиятида умуман қатнашмас эдилар.

— Мен масалан, Александр Батмановни аллақачон партиядан ўчириш керак эди, деб ҳисоблайман,— суҳбатимизга қўшилди партбюро аъзоси Г. В. Луенко.— Ҳақиқий арақхўр, ишниям ёлчитмайди. Бундай кишилар партиянинг обрўсини тўкадилар, холос. Лекин КПСС сафидан чиқаётганлар орасида ҳалол, меҳнатсевар, бир вақтлар жамоат ишларида фаол иштирок этганлар ҳам бор. Левина, Белова шулар жумласидан. Лекин наилож... улар КПСС сафида бўлишни истамаяптилар.

— Менимча бундай кишиларга партиямиз ҳам зор эмас,— унинг фикрини давом эттирди цех партия ташкилоти котиби Рустам Мухторов.— Гаплашиб кўрдик, исташмаяптими, бу уларнинг шахсий иши. Коммунистларимиз уларни партия сафидан ўчиришиб, тўғри иш қилдилар. Менимча, бундан буёғига жамоада партиявий таъсирни кучайтириш, муносибларни партия сафига қабул қилиш бўйича кенг қамровли иш олиб бориш керак. Ҳозирча бу ишнинг бошланиши яхши. Ўша кунги йиғилишда беш кишини ўчирган бўлсак, яна беш нафар муносиб ёшларни партияга қабул қилдикку. Цехларда партияга кириш истагида юрган ёшлар жуда кўп. Фақат уларнинг юрагига йўл топа билиш, оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш керак. Коммунистларимиз Ўзбекистон Компартияси XXII съезди ғояларини амалга ошириш учун дадил ҳаракат қиладиган пайти келди. Ниманидир кутиб туриш позицияси ҳеч вақт муваффақият келтирган эмас.

Ҳақ гап. Аввало бошланғич партия ташкилотлари фаол ҳаракатда бўлиши зарур. Бизнингча, ҳозирги пайтда партия сафидан чиқиш ҳодисаси табиий жараён, янгиланиш ва тозаланиш давридир. Қолаверса, жумҳуриятимиз коммунистларининг XXII съезди ўз Устави ва Ҳаракат Дастурини қабул қилди, партия ўз олдига халқимизнинг орзу-умидлари, армонларини амалга оширишдек улуғ мақсадни қўйди. Биз партиядан ўчирилган кишилар билан ҳам суҳбатлашмоқчи, ҳам уларнинг мулоҳазаларини ўрганмоқчи бўлдик. Лекин уларнинг аксарияти буни исташмади. Фақатгина Людмила Ивановна Левина билан мулоқот қила олдик, холос.

— Ниманиям гаплашардик,— дейди у асабийлашиб.— Аризамда ҳаммасини ёзганман. Қиладиган бошқа ишларинг йўқми, ўзи!

— Аризангизда аниқ бир гап йўқ. Лекин дилингизда бизга айтадиган гапларингиз борлигини сезиб турибман. Бир вақтлар жуда фаол бўлган экансиз. Ўн саккиз йилдан бери партия аъзоси экансиз.

— Ҳа, бўлган эдим. Лекин энди партияга ишонмай қўйдим. Атрофга бир назар солинг, нималар бўлаяпти ўзи? Ишлаб топган бир ойлик маошимиз бозорга бир марта кириб чиқишга чидамайди. нарх-наво осмонга сапчимоқда. Ҳамма жойда тартибсизлик, хўжасизлик, адолатсизлик. Оддий халққа жуда қийин. Партия ташкилотларининг қўлидан тузук иш келишига ишонмайман.

— Ҳар ҳолда сиз ҳам коммунист бўлган эдингиз...

— Ҳа, лекин бизда оддий коммунистлар сўзига кўпам қулоқ солавермайдилар. Қулоқ солсалар ҳам унинг гапи ўша жойдаёқ ҳавода қолиб кетади.

Людмила Ивановна билан узоқ суҳбатлашдик. Шундай хулосага келдимки, эндиликда омма орасида, меҳнат жамоасида кундалик мафкуравий ишларни ҳар томонлама кучайтириш, партиямиз ғоя ва мақсадларини халқ орасига чуқур олиб кира олиш учун биринчи галда партия ташкилотининг ўзи, ҳар бир коммунист маънавий ва сиёсий жиҳатдан тайёр бўлиши керак. Бу эса осон иш эмас. Тинимсиз меҳнат, дадиллик, ирода талаб қиладиган фаолиятдир.

Яна шу нарсага амин бўлдимки, ҳалиям бошланғич партия ташкилотларида қоғозбозлик, расмиятчилик кўп. Бу расмиятчиликлар аслида партбюро аъзолари, котиб учун асаббузарликдан иборат жуда кўп вақтни олувчи жараёндир. Ҳозирги шароитда бошланғич партия ташкилотлари котибларининг аксарияти партиявий иш учун маош олиб ишламасликларини ҳисобга оладиган бўлсак, вазият янада ойдинлашади. Бунинг ўрнига, кўпроқ амалий иш қилган маъқул эмасмикан?!

Комбинат коммунистлари яқинда партия сафига қабул қилган ишчи Фурқат Пардаевнинг мулоҳазаларини йўл-йўлакай яна бир бор эсладим: «Ўзбекистон Коммунистик партияси Дастурида жумҳуриятимизнинг сиёсий ва иқтисодий мустақилликка эришиши, ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш йўл-йўриқлари аниқ кўрсатиб берилгани учун ҳам партияга ўтдим. Бундан буён лоқайд ва нотайин яшаб бўлмайди». Ҳа, бундай ёшлар комбинатда кўп... Тоҳир Мендибоев, Абдуҳаким Тошматов, Абдуаҳад Турғунбоев, Дилбар Болтабаева — улар энди партия аъзоларидир. Партия ташкилотида ҳозирги шиддат, жанговарлик бўшаштириб қўйилмаса, у кўплаб амалий ишлар қила олиши шубҳасиз.

Н. АБДУРАСУЛОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

● Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт ●

БОШ ВАЗИФА: АҲОЛИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ

ХОҲЛАЙМИЗМИ, йўқми бозор иқтисодиёти ҳаётимизга ўзининг ҳукмини ўтказа бошлади. Ана шунинг учун ҳам ҳамма ерда ўтиш босқичини муваффақиятли ҳал этиш бош масала бўлиб қолмоқда. Оржоникидзе ноҳиясида ҳам бу борада кенг кўламли тадбирлар белгиланган. Яқинда жамоатчи мухбиримиз Ҳ. Омонов халқ депутатлари Оржоникидзе ноҳияси ижроия қўмитасининг ишга жойлаштириш бўлими мудири **К. УЛЖОНОВ** билан ноҳияда ишсизларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида олиб борилаётган ишлар тўғрисида суҳбатлашди.

— Бўлимимизда олти нафар ходим меҳнат қилмоқда,— дейди К. Улжонов.— Бизнинг бош вазифамиз — аҳолининг ишга яроқли бўлган, лекин айни вақтда ишламаётган қатламини иш билан таъминлаш, бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий ҳимоя қилишдан иборатдир. Ана шундай бўлимлар ноҳиямиздаги қишлоқ ва қўрғон шўроларида ҳам тузилган. Умуман, ноҳиямизда бугунги кунда аҳолини ишга жойлаштирувчи саккизта бўлим ишлаб турибди.

Биласизми, бу иш билан шуғулланиб шунга амин бўлдимки, аҳолининг бундай қатлами бирмунча мураккаб шароитга тушиб қолди. 1990 йилда бўлимимизга ва қишлоқ ҳамда қўрғон шўроларидаги ишга жойлаштириш бўлимларига 1826 нафар киши мурожаат қилди. Улар ҳар хил ёшдаги ва тоифадаги, касбдаги кишилардир. Саъйи-ҳаракатимиз билан мурожаат қилганларнинг 1706 нафари ишга жойлаштирилди. Улар асосан вақтинчалик ишламай юрганлар, иш жойидан ўз ихтиёри билан бўшаганлар ва иш жойидан қисқартиришга тушганлар эди.

Бундан ташқари ўтган йили ноҳиямизда ўрта мактабни битирган 741 нафар кишини ҳам ишга жойлаштириш учун барча имкониятларни қидириб топдик. Энг муҳими илгари шароити тўғри келмай ёки бола тарбияси ҳамда уй юмушлари билан банд бўлган 135 кишига иш топиб берилди. 13 нафар фахрийни ҳам меҳнатга жалб этдик. Шунингдек жазо муддатини ўтаб келган, турли сабабларга кўра ўз касбига яраша иш топаолмаётган, ўрта ҳамда олий маълумотли мутахассисларга ҳам кўмаклашдик.

Албатта, бўлимнинг иши фақат ишсизларни рўйхатга олиш, уларни ишга жўнатиш эмас. Аксинча, биз бугунги кунда ўсиб бораётган аҳоли қатламини иш билан таъминлаш имкониятларини ҳам излаяпмиз. Ана шу мақсадда ноҳиямиз ҳудудида корхона ва ташкилотларнинг филиалларини очиш, янги иш жойларини кенгайтириш бўйича тадбирлар белгиладик. Масалан, Май қишлоқ шўроси ҳудудида Чирчиқдаги «Ғунча» тикувчилик фабрикасининг филиали очилиб унга 20 киши жалб этилди. Тузел қишлоқ шўроси ҳудудида Алимкентдаги тикувчилик фабрикасининг филиали ташкил этилди. Бу ерда 50 киши меҳнат қилмоқда. Байтқўрғон қишлоқ шўроси ҳудудида иш бошлаган «Современник» кичик корхонасининг саъйи-ҳаракати туфайли бир неча киши уйида ўтириб касаначилик билан шуғулланиш имкониятига эга бўлди. Бу кичик корхона 28 кишининг уйда меҳнат қилиши учун барча шароитларни яратди. Улар зарур хом ашё билан таъминланмоқдалар.

Яна бир ҳал этилган масала тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтишим керак. Бу йилдан бошлаб қишлоқларда ўз томорқасида меҳнат қилаётган ва етиштирган маҳсулотининг эҳтиёждан ортиқчасини, шунингдек чорвачилик маҳсулотларини тайёрлов идораларига шартнома асосида етказиб бераётганлар учун ҳам меҳнат дафтарчалари очиладиган бўлди.

Биз яқинда ҳисоб-китоб қилиб чиқдик. 1991 йилнинг 1 мартигача бўлган маълумотга кўра ноҳиямизда 80 та кооператив ва 68 та кичик корхона ишлаб турибди. Уларда жами 3274 киши меҳнат қилмоқда.

Бугунги кунда олдимизда кўндаланг бўлиб турган энг катта масала ишсизларни ижтимоий ҳимоя қилишдир. Хўш, уларга ким товон тўлайди? Шу йилнинг 1 апрелигача бўлган маълумотга қараганда рўйхатимиздан ўтган 967 нафар ишсиз бор. Уларга товон тўлаш учун бизда маблағ йўқ. Аммо бу аҳоли қатламини ижтимоий ҳимоясиз ҳам қолдириб бўлмайди. Ана шу мақсадда биз махсус комиссия туздик. Бу комиссия ишга яроқли бўлган ва айни пайтда ишламаётган кишиларни мавжуд иш жойларига жалб қилади. Борди-ю, улар маълум сабабларга кўра ана шу корхона ёки ташкилотда ишлай олмайдиган бўлсалар, ёки корхона, ташкилот уларни қабул қилмаган тақдирдагина бу комиссиянинг рухсати билан уларга 60 сўм миқдорида товон тўлашимиз мумкин. Ҳозиргача биз 24 кишига ана шундай ишсизлик нафақасини ажратдик.

Иш жойи қисқартирилиши муносабати билан ишдан вақтинча бўшаган кишилар айниқса жуда кўп мурожаат қилишяпти. Маълумки, уларга икки ойгача ўртача иш ҳақи миқдорида маош тўланади. Борди-ю ана шу муддат ичида ҳам уларни ишга жойлаштиришнинг иложи бўлмаса ноҳия ижроия қўмитаси ишга жойлаштириш бўлимининг қарорига кўра уларга яна бир ой учун иш ҳақи тўланади.

Албатта, бу борада ҳали муаммолар кўп. Бўлим уларни мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда бартараф этишга ҳаракат қилмоқда.

Ҳ. ОМОНОВ.

ТАДБИРКОРЛИК — ДАВР ТАЛАБИ

ИХТИСОСЛАШТИРИШ САМАРАСИ

ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИДАГИ УСМОН ЮСУПОВ НОМЛИ АГРОСАНОАТ КОМБИНАТИ ДИРЕКТОРИ Ш. ҲУСАНОВ БИЛАН СУҲБАТ

— Шоолим Хусанович, бозор иқтисодига ўтиш жараёни ишчиларнигина эмас, балки у ёки бу корхона раҳбарларини ҳам хушёр қилиб қўймоқда. Чунки эскича ишлаб узоққа бориб бўлмаслиги ҳаммага аён.

— Ҳамма гап шунда-да. Иқтисодий билимдонлик билан бирга катта ташкилотчилик ҳам керак. Энг муҳими, одамлар кайфияти яхши бўлмоғи лозим. Ахир, биз ўз режаларимизни кишилар меҳнати орқали амалга оширамиз-ку. Хўш, шу кунларда биз ўз корхонамизда қандай ишлаяпмиз?

Энг аввало шуни айтиб қўяқолай, ишчиларимиз бизга ишонишяпти. Чунки қилган меҳнатларининг самараси яққол намоён бўлмоқда. Шунинг ўзи катта гап. Сир эмас, пахта учун курашиб келдик. Нолимаймиз, пахта бизни тўйдирди, кийинтирди. Лекин бадавлат қилмади. Пахтани экавердигу, аммо мева-сабзавотга эътиборни қаратмадик...

Ҳозир районимиз таркибида ўнта жамоа хўжалиги, олтита боғдорчилик давлат хўжалиги бор. Улар эндиликда пахта яккаҳокимлигидан фориғ бўлишган. Мана бу рақамларга бир назар ташлайлик. Бундан уч йил илгари экин майдонларини қисқартириш ҳисобига пахта ҳосили ўн минг тонна камайди. Натижада уч минг гектар суғориладиган майдонларга турли қишлоқ хўжалик экинлари экила бошлади. Илгари атиги ўн хилга яқин озиқ-овқат маҳсулоти етиштирилган бўлса, ҳозирда улар 20 тага етди. Тўғрироғи, йилига ўртача 77 минг тонна мева-сабзавот етиштириш имконияти пайдо бўлди.

— Бу яхши натижа, албатта. Аммо сир бўлмаса, айтиб берингчи, бунга қандай эришилди?

— Бунинг ҳеч қандай сири йўқ. Район ва хўжалик мутахассислари ўзаро маслаҳатлашиб ягона қарорга келдилар. Бригадаларни, имкони бўлса, хўжаликларни ҳам ихтисослаштириш керак дейишди. Бу ўринда ер шароитлари, энг муҳими, жамоа аъзоларининг экинларнинг қайси турини етиштиришга омилкор эканлиги ҳисобга олинди. Бу ўз навбатида хўжалик мутахассисларининг масъулиятини оширди.

Ишни янгича ташкил этганлигимиз самараси яхши бўлди. Илгари қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг деярли 30 фоизи исроф бўларди. Хўжалигимизда маҳсулотни қайта ишлаб берадиган консерва ва вино заводлари ишга тушгач, нобудгарчиликка барҳам берилди. Ҳосилни узоққа ташиб боришдан қутилдик.

Мен раҳбарлик қилаётган агрокомбинатда етиштирилаётган маҳсулотнинг 50 фоизи мева, 30 фоизи узум, 20 фоизи эса сабзавотни ташкил этади. Сабзавот ҳосилининг 70 фоизи помидордан иборатдир.

— Етиштирилаётган маҳсулотларнинг сифати ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз.

— Даладан олинаётган қишлоқ хўжалик неъматларининг сифатли бўлиши асосан боғбону-деҳқонга боғлиқ. Бундай дейишимнинг боиси бор. Мева, помидор каби маҳсулотлар тез бузилади. Шунинг учун уларни оби-тобида териб олиш лозим. Ҳозирги кунда ҳар бир хўжалик ўзида етиштирилган ҳосилнинг 40 фоизини хоҳлаган жойида сотиш имкониятига эга. 1986 йилда 3300 тонна сабзавотни жумҳуриятимиз ташқарисида 1200 минг сўмга сотган бўлсак, ўтган йили 1100 тонна маҳсулот сотиб 1400 минг сўм фойда қилдик. Чунки илгари сотишга юборилган маҳсулотнинг 23 фоизи яроқсиз ҳолга келган бўлса, ўтган йили 3—5 фоизигина исроф бўлди, холос. Бу — сифатга эътибор берилганлиги самарасидир.

Боғни яхши боқмаган боғбон бўлиқ ҳосилдан умид қилмаса ҳам бўлади. Биз боғдорчилик ишига алоҳида эътибор билан қарамоқдамиз. Гектаридан бор-йўғи 30—40 центнердан олинаётган ҳосил бизни қаноатлантирмаётир. Қатор ораларини бутлаш, агротехник қоидалар асосида парваришлаш ҳисобига 1996 йилгача ҳосилдорликни икки баравар кўпайтирамиз.

Қишлоқ меҳнаткашларининг яшаш шароитини яхшиламай туриб муваффақиятга эришиб бўлмайди. Бунинг учун ердан унумли фойдаланиш, айниқса уруғчилик ва кўчатчиликни ривожлантиришга эътиборни кучайтириб, уларнинг даромадларини ошириш лозим бўлади.

— Вино заводи келтираётган иқтисодий самара ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз.

— Қайта ишлаш корхонамиз қишлоқ хўжалик экинларидан тайёрлаётган консерва ва бошқа маҳсулотлар элга манзур бўлмоқда. Аслида мазкур корхона 1951 йили кичиккина вино пункти асосида қурилган эди. Илгари мавсумда 2300 тонна узумни қайта ишлаган бўлса, ўтган йилда 16 минг тоннага яқин узум ва олма қайта ишланди. Ҳозирги пайтда корхонага қарашли бешта қабул пункти мавжуд. Вино заводи эндиликда 32 минг тонна узумни қабул қилиш қувватига эга. Унда бир вақтнинг ўзида 750 минг деколитр шароб маҳсулотини сақлайдиган омборхона мавжуд.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Тошкент районидаги Ленин номли жамоа хўжалигининг А. Маннонов бошлиқ бригада деҳқонлари бу йил 7,5 гектар ерга карам кўчати экишган эди. Ҳосил барвақт етилди. Деҳқонлар кунига 40—50 тонна карам узишиб шаҳарликлар дастурхонига етказиб бермоқдалар.

Суратларда: (чапдан) оилавий пудратчилар Зулайҳо ва Марғуба Миралиевалар карам узишмоқда; ҳосилни юклаш пайти.

Сураткаш В. ТЎРАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯВИЙ КОМИССИЯСИ ИШЧИ ГУРУҲИНИНГ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон ССР Конституциявий комиссияси ишчи гуруҳининг навбатдаги мажлиси бўлди, унда жумҳурият янги Асосий Қонуни лойиҳасини ишлаб чиқишга доир ишларнинг дастлабки босқичи билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Кичик гуруҳларнинг раҳбарлари — Ўзбекистон ССР прокурори Б. М. Мустафоев, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетининг раиси Э. Ҳ. Ҳалилов, Х. С. Сулаймонова номли суд экспертизаси илмий тадқиқот илмгоҳининг директори, ҳуқуқ фанлари доктори Б. И. Пинхасов, Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси, ҳуқуқ фанлари доктори Ҳ. Р. Раҳмонқулов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ илмгоҳининг директори, ҳуқуқ фанлари доктори А. Х. Саидов, Ўзбекистон ССР адлия вазири М. М. Маликов ишчи гуруҳи аъзоларига тегишли кичик гуруҳларда ишлаб чиқилаётган Конституция лойиҳаси кириш қисми ва бўлимларининг асосий йўналишлари тўғрисида сўзлаб бердилар.

Ишчи гуруҳининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Президенти аппарати ҳуқуқий бўлими шўъбасининг мудири Х. Т. Одилқориев мажлис Шартномаси, иттифоқдош қатнашчиларига «Иттифоқ жумҳуриятнинг мустақиллиги ва конституцияси» муаммоси юзасидан 14—18 май кунлари Олмаота шаҳрида бўлиб ўтган давра суҳбати ҳақида сўзлаб берди.

ИБРАТЛИ ТАШАББУС

БОЗОР иқтисодиётига ўтилганлиги, нарх-навонинг кўтарилганлиги, озиқ-овқат ва кенг истеъмол молларининг тақчиллиги яққол сезилаётганлиги турмушнинг барча соҳаларида тежамкорликни, исрофгарчиликка йўл қўймасликни тақозо этмоқда.

Биз бундай хўжалик юритишга иқтисодиётимизни бошқаришга ҳали ҳам тайёр эмасмиз. Айниқса, аҳолининг кам даромадли қисми ва кўп болали оилалар учун бу оғир кечмоқда. Яна бир томони, ўзбек халқининг тўй-томошаси, маъракаси кўп. Ўзи емаса ҳам меҳмонга борини тўкиб солади. Бозор иқтисодида эса маросимларни илгаригидек дабдабали ўтказиш осон эмас. Чунки нарх-наво ҳаммамизни ҳам чақиб оляпти. Хўш, шундай экан, бунга яраша қандай чора кўриш даркор?

Буни тўғри тушунган Бекобод районидаги А. Навоий номли жамоа хўжалигининг 3-участкаси аҳли ибратли ташаббус кўрсатди. Участка маҳалла қўмитаси хўжаликда биринчи бўлиб маросимларни ихчамлаштириш, улардаги ортиқча сарф-ҳаражатлардан воз кечиш чора-тадбирларини бошлаб берди.

Маҳаллада тўй ва маросимларни ўтказиш комиссияси тузилиб, унинг таркибига фаоллар, уруш ва меҳнат фахрийлари киритилди.

Комиссия аъзолари дастлабки ишни тўйлардаги сарф-ҳаражатларни ихчамлаштиришдан бошлади. Масалан, илгари никоҳ тўйидан олдин фотиҳа тўйи қилинарди. Бу тўйга ҳозирги нархда 700—800 сўмлик бўрдоқи қўй сўйиларди. Тағин бунга қанча майда-чуйдаларни ҳам қўшиб ҳисобласак анча-мунча маблағ кетарди. Энди бундай бўлмайди. Фотиҳа ва никоҳ тўйи бир кунда ўтказилиб, ўша куни ёш келин-куёвларга никоҳ гувоҳномалари бериладиган бўлди.

Тўй оши бир вақтда тарқатиляпти. Хотин-халажларнинг ҳар хил тугун-терсаклари ҳам камайтирилди.

Шунингдек қиз узатаётган оилаларга ҳам бирмунча қулайликлар яратилди. Қизлар базми, келин кўрди, уй кўрди, куёв чақириқ каби ортиқча йиғинларга чек қўйилди. Энди суннат тўйлари бир кунда ўтади. Йигитларни армия хизматига жўнатиш ёки дафн маросимидаги ортиқча сарф-ҳаражатларга ҳам чек қўйишга келишилди.

Ҳар бир маросимга кетадиган маҳсулотлар ҳисоб-китоб билан қишлоқ шўроси томонидан ажратиляпти. Кимки маросимни ўтказишни бузса комиссия томонидан ўз жазосини олади. Участканинг бу ташаббуси ҳаммага маъқул бўляпти.

Х. ОТАҚУЛОВ.

● Халқ истеъмоли буюмлари кўп ва сифатли бўлсин ●

ИЗЛАГАН ИМКОНИЯТ ТОПАДИ

ҲОЗИРГИ иқтисодий парокандалик, бир неча ўн йиллар давомида таркиб топган корхоналараро алоқалар узилган вақтда бир маромда ишлаш жуда мушкулдир. Лекин, излаган имконият топади деганларидек, унинг иложи ҳам йўқ эмас экан. Ишбилармонлик, тадбиркорлик, юзага келган ташвишли вазиятдан чиқиш йўлини муттасил излаш, материаллар ва хом ашёлар етказиб берувчи меҳнат жамоалари билан бевосита алоқаларни ўрнатиш яхши самара беришини айрим корхоналар фаолияти яққол кўрсатиб турибди.

Жумҳуриятимиз пойтахтидаги «Шарқ гули» бадиий каштачилик ишлаб чиқариш бирлашмаси чеварларининг иши фикримизнинг далили бўлаолади. Маълумки, бу корхонада юзлаб турдаги кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилмоқда. Уларнинг муайян қисми хорижий мамлакатлардаги буюртмачиларга ҳам етказиб беріляпти. Бирлашма маҳсулотларига бўлган эҳтиёж тобора ортиб бораяпти. Буни ҳисобга олган меҳнат жамоаси барча омиллардан фойдаланишга астойдил интилмоқда.

Бирлашма бўлинмаларида ишлаб чиқариш шароитларини яхшилаш, янги технологияни жорий қилиш, юқори унумли асбоб-ускуналардан фойдаланиш, айни вақтда хом ашё ва материаллар етказиб берувчилар билан мустаҳкам алоқанинг ўрнатилиши жамоанинг бир маромда ишлашига ёрдам бермоқда. Шу туфайли ҳам ишлаб чиқариш топшириқлари ой сайин тўла ва зиёдаси билан уддаланмоқда. Шу йилнинг ўтган тўрт ойи мобайнида режадагига қўшимча тайёрланган турли хил халқ истеъмоли буюмлари ҳажми чакана нархларда 500 минг сўмликни ташкил этди.

Албатта, бундай ютуққа эришиш учун жамоа аъзолари фидокорона меҳнат қилдилар, янги-янги имкониятларни излаб топиб ишга солдилар, барча қийинчиликларни мардонавор енгдилар. Айрим хом ашё ва материалларни ўз вакилларини бошқа регионларга юбориб қидириб топишди.

Бирлашма жамоаси эришган меҳнат ютуқларида қатор цехлар ишчи-хизматчиларининг салмоқли улушлари бор. Айниқса, попоп, дўппи, чилангарлик цехлари жамоалари унумли ишламоқдалар. Улар цехлараро ўзаро меҳнат белалшувида олдинда бормоқдалар.

Попоп цехида ишга туширилган поток линиясида «Янгилик» белгиси билан чиқарилаётган маҳсулот жуда харидоргирлиги билан ажралиб туради. У дўконлар пештахталарида ётиб қолмаяпти. Жамоа ишлаб чиқариш ҳажмини тўхтовсиз кенгайтириш йўлидан бораяпти. Шу туфайли ҳам йилимизнинг ўтган ойларида савдо шохобчаларига чакана нархларда етказиб берилган маҳсулот ҳажми 250 минг сўмликдан ҳам ошиб кетди. Бу жамоада ўз касбини пухта эгаллаган, унинг шон-шуҳратини оширaётган кўплаб чеварлар ишлашади. Марҳамат Пўлатова, Жамила Ҳасанова, Машкура Қосимова моҳир каштачилар бўлиб, улар кўп йиллик иш давомида катта тажриба орттиришган ва уни ёшларга қунт билан ўргатишяпти.

— Миллий урф-одатларимиз, қадриятларимиз тикланаётганлиги билан — дейди дўппи цехи бошлиғи Н. Турсунов,— маҳсулотимизга талаб анча кўпайди. Кўпчилик юртдошларимиз дўппи киядиган бўлиб қолишди. Бу бизнинг маҳсулотимиз сифатига бўлган масъулиятимизни янада оширди. Чеварлар харидорларимизга маъқул бўладиган чиройли ва бежирим дўппилар тайёрлаш, унинг янги-янги нусхаларини ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга ҳаракат қилмоқдалар. Ҳозирнинг ўзидаёқ бизда ўнлаб хил эркаклар ва аёллар дўппилари тайёрланмоқда.

Бу бўлинмада 400 дан ортиқ киши ишлайди. Уларнинг аксарияти касаначилик қилишади. Дўппиларни уйда тикишади. Бу усул жуда қўл келмоқда. Бундан корхона ҳам, бевосита касаначилар ҳам наф кўришмоқда. Аввало улар учун меҳнат қилиш жуда қулайдир. Хонадонларда ишлаш билан бирга уй-рўзғор юмушларини ҳам бемалол қиладилар, бола-чақа тарбияси билан ҳам шуғуллана оладилар. Энг муҳими шундаки, уйда ишлаётганларнинг меҳнати унумли бўлмоқда. Кўп жиҳатдан шу туфайли ҳам режалар ортиғи билан бажариляпти. Ўтган тўрт ойда 200 минг дона дўппи элга тортиқ қилинди. Уларнинг нусхаси эса ўнтадан ортиқдир. Маъмура Тоҳирова, Насиба Тошхўжаева каби ишчи мураббийлар меҳнатда сафдошларига намуна бўлмоқдалар, айни вақтда ўнлаб шогирдларга моҳирона устозлик қилишяпти.

Бирлашма жамоасининг меҳнат ютуқлари ҳақида гап боргудек бўлса, албатта чилангарлик цехи ҳам тилга олинади. Чунки эллик нафардан ортиқ чилангарларни ўз сафига бирлаштирган бу жамоа бирлашма бўлинмаларидаги барча машина-механизмларининг доим соз ҳолда бўлишини таъминлашаяпти. Улар асбоб-ускуналарни қатъий жадвал асосида техникавий кўрикдан ўтказиб туришади. Тузатилиши лозим деб топилганларини қайтадан созлашади. Шунинг учун ҳам чеварлар улардан миннатдор бўлишаяпти. Айниқса, моҳир созловчи-чилангарлардан Ислом Каримов, Анатолий Полонский, Аҳмаджон Бобохонов, Миробид Жалиловнинг номларини ҳурмат билан тилга олишади. Улар ўз вазифаларини сидқидилдан бажаришлари билан шундай ҳурматга сазовор бўлишган.

Корхонада ишчи-хизматчиларнинг ижтимоий-моддий шароитларини яхшилашга қаратилган тадбирларнинг муттасил амалга оширилиши ҳам жамоат меҳнати натижаларининг салмоқли бўлишига ёрдам бермоқда. Бу ерда ишловчиларнинг кўпчилигини хотин-қизлар ташкил этади. Шуни ҳисобга олиб уларнинг оғирини енгил, мушкулини осон қилишга қаратилган жуда кўп ишлар қилинмоқда. Ўғил-қизларини боғча-яслилар билан таъминлаш масаласи тўла ҳал қилинган. Жажжи фарзандлар учун бундай муассасаларнинг эшиклари доим очиқ.

Кейинги вақтларда чакана нарх-навони ортиши муносабати билан ишчи-хизматчиларнинг турмуш шароитлари кескин ёмонлашди. Улар олаётган иш ҳақи камлик қилиб қолмоқда. Шуни ҳисобга олиб чеварларга моддий ёрдам кўрсатишнинг турли шаклларидан фойдаланишга ҳаракат қилинмоқда. Албатта, бунда ички имкониятлар ҳисобга олинмоқда, унинг доирасида бўлмоқда.

Чеварлар орасида парҳез овқатланувчи беморлар ҳам бор. Уларнинг бундай эҳтиёжларини қондиришга тўла эришилди. Уларнинг овқатланишлари учун ҳар йили 13 минг сўм пул ажратилмоқда. Биргина касаба уюшмаси қўмитаси ишчи-хизматчиларнинг маданий ва маънавий талабларини қондириш учун ҳар йили 20 минг сўм сарфламоқда. Жамоанинг тушлик овқатланиши учун ҳам анчагина миқдорда маблағ ажратилди. Бу ҳам чеварларга ҳарна ёрдам бўлмоқда.

Бирлашма меҳнат жамоаси шу кунларда ҳам суръатни бўшаштирмай ишламоқда. Бу уларнинг янги-янги меҳнат ютуқлари гарови бўлади.

С. СУЛТОНОВ.

Адабиёт ва санъат

САКСОН БЕШИНЧИ БАҲОР

Айтишларича, аёлнинг кўринишига қараб, унинг ёшини белгилашади. СССР халқ артисткаси Тамара Артемовна Петросян, жаҳонга Тамарахоним номи билан машҳур бўлган санъаткор ўз ёшини яширмайди. У умрининг саксон бешинчи баҳорини кутиб олди. СССР Халқлари дўстлиги саройида ўтказилган тантанали кеча ажойиб санъаткорни шарафлашга бағишланганди.

Тамарахонимни бутун ҳаёти мобайнида нималарга қиёслашмади: «Шарқнинг илк қалдирғочи», «Шарқ рақс санъатининг дурдонаси», «Саҳнамизнинг сеҳргари», «Рақс қироличаси» каби ўхшатишлар фикримизга мисол бўла олади. Бу ўхшатишларнинг ҳаммаси санъаткор истеъдодининг қирралари, маҳоратини у ёки бу даражада ифодалайди. Асли арман қизи, туғилиши биланоқ ўзбек халқи тили, анъаналари ва маданиятини қонига сингдирган бу ажойиб аёлнинг номини бутун жаҳон билади. Унинг қўшиқлари барча қитъаларнинг эстрада саҳналарида янграган... Унинг ажойиб рақсларига миллион-миллион томошабинлар мафтун бўлишган.

Тамарахоним 1925 йилда бутун Парижни мафтун этиб, ўзбек рақс санъатини дунёга танитди. Айседора Дункан, Антонина Нежданова, Владимир Маяковский, Константин Станиславский, Владимир Немирович-Данченко, Сергей Раҳманинов, Федор Шаляпин, Алексей Толстой, Юрий Олеша, Раж Капур, Чарли Чаплин, Ольга Книппер-Чехова, Арам Хачатурян, Дмитрий Шостакович каби санъаткорлар унинг рақсларини кўриб ҳайратга тушишган. Санъаткор Фарғона канали қурилаётган йилларда ўз рақслари билан қурувчиларни илҳомлантирди. Оғир уруш йилларида фронт агитбригадаларига қўшилиб жангоҳларга борди, ўзининг ҳаётбахш санъати билан жангчиларнинг руҳини кўтарди. Тамарахоним ҳақидаги фильмда унинг ижодий таржимаи ҳоли саҳифалари акс этган. Тантанали кеча ҳам фильмдаги ҳужжатли воқеалар билан бошланди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов ажойиб артистканинг санъатига юқори баҳо берди. Унинг Тамарахонимга йўллаган табрикномасини жумҳурият маданият вазири Н. Ё. Ғойибов ўқиб берди.

Саройга йиғилган кўпдан-кўп меҳмонлар орасида Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов, маданият ва санъат арбоблари, Тошкент жамоатчилигининг вакиллари, санъаткорнинг қариндош-уруғлари ва ёр-биродарлари бор эди.

Тамарахоним саҳна чеккасидаги ўриндиқда оппоқ либосга бурканиб, байрам табрикларидан бироз тортиниб, камтарона ўтирарди. Уни гулларга кўмиб ташлашди, санъаткор миннатдорчилик билдириш учун енгилгина таъзим қилиб, қўлини кўксига қўйишгагина улгурарди. Рақс ва қўшиқлар гулдастаси совға концертининг асосини ташкил этди. «Баҳор», «Шодлик», «Лазги», «Зарафшон» каби донг таратган жамоалар раққоса севган энг яхши қўшиқ ва ўйинларни ижро этишди. Ўзбекистон филармониясининг етакчи хонандалари унга музикали табриклар йўллашди. Тамарахонимнинг ўзи саҳналаштирган рақслар ижро этилди.

Москвалик артистка Клара Новикова юбилярга мурожаат этиб, уни артистлар янги авлодининг вакиллари тенглашишга ҳаракат қилаётган афсонавий раққоса деб атади. Саҳнага Зебо Ғаниева номидаги фронт бригадалари дастаси чиққанида Тамарахоним ўзини тутиб тура олмади — у ҳам дугоналарига қўшилиб рақсга тушди, лапарлар айтди.

— Мен «қарилик» сўзини ёқтирмайман, — деди Тамарахоним. — Ёшим шунчага бориб қолганини унча сезмаяпман, чунки қалбимда доимо баҳор. Киши умри ҳар бир даврининг ўзига хос бетакрор жилолари бўлади: ёшлигингда нимагадир енгил-елпи муносабатда бўласан, йиллар ўтиши билан эса уларни бошқачароқ эслайсан, қадрлайсан. Лекин сен ҳали ҳам ўз дардларинг билан, орзу-умидларинг билан бирга эканлигингни сезиш, сени ўзига яқин тутган кишилар ўраб турганини ҳис этиш янги куч бағишлайди, тетиклик беради, ўзингни ёшаргандек сезасан. Санъат мен учун доимо муқаддас бир жой бўлиб келди. Мен унинг остонасидан муқаддас бир туйғу билан ўтганман. Агар санъат меҳробига қўядиган ҳеч нарсанг бўлмаса — у ерга қадам қўйишнинг ҳожати йўқ.

Тамарахоним ўз хонадони ёнида ажойиб музей ташкил этди. Музейга у саҳнада кийган либослар қўйилган. Ойнаванд жавонлар ортида Тамарахоним турли мамлакатлар саҳналарида кийиб рақсга тушган либосларни кўпинча унинг ўзи яратарди. Тамарахоним бир ўзида раққоса, хонанда, балетмейстер, рассом, мусиқачи, чеварлик каби ҳислатларни уйғунлаштира олди. Пабло Пикассо уни «Авлодларга намуна бўладиган санъаткор», деб атаган эди. Ҳақиқатан ҳам актрисанинг ҳаёти ўз иши ва бурчига садоқат, ҳаётни яхши кўриш намунаси бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Э. ТУХВАТУЛЛИНА,
ЎзТАГ мухбири.

ПАРКЕНТЛИКЛАР ҲУЗУРИДА

ПАРКЕНТ аҳолиси билан Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Ҳамза номидаги жумҳурият Давлат мукофотининг соҳиби адиб Мирмуҳсиннинг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашув кечасини ноҳия фирқа қўмитаси котиби Ҳ. Эрматов олиб борди. Мазкур кечада ёзувчи Оқилжон Ҳусан, адабий илмлар номзоди Ортиқ Абдуллаев, «Чўлпон» нашриётининг катта муҳаррири Тўлқин Алимов, «Гулистон» ойномаси шеърият бўлими мудири Баҳодир Аминов ҳам иштирок этдилар. Паркентлик боғча тарбияланувчилари отахон адибни қутлаб, гулдасталар тақдим қилишди. Ўқувчилар Мирмуҳсин шеърларидан ёд ўқидилар.

Шундан сўнг ёзувчи Мирмуҳсин йиғилганларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтарди.

Кеча сўнгида Мирмуҳсин ўзининг янги шеърларидан ўқиб берди. Паркентдаги бу учрашув самимий ўтганлиги билан ҳам йиғилганларда катта таассурот қолдирди.

Ш. ТЎРАЕВ.

САҲИФАМИЗНИНГ ИЛК МЕҲМОНИ

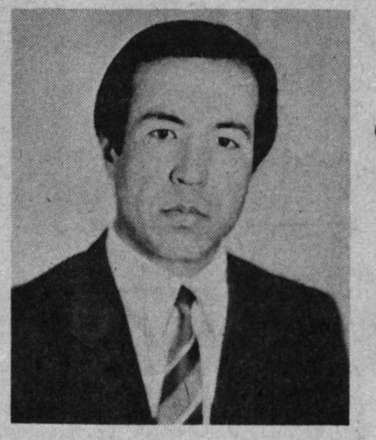

Абдураҳмон ЖЎРАЕВ — Низомий номли Тошкент Давлат муаллимлик олий билимгоҳини тугатган. Шеърлари жумҳурият миқёсидаги ойнома ва рўзномаларда чоп этилган.

Абдураҳмон ҳозирги кунда «Ёш куч» ойномасининг шеърият бўлимида хизмат қилаяпти. Шеърлари «Тошкент ҳақиқати»да илк бор берилмоқда.

ҚАЛБИМ АРМОНГА ТЎЛА

Қалбим армонга тўла бўзлаганим-бўзлаган,
Ёрим осмонга тенгдир кўзлаганим-кўзлаган.
Ҳижрон тушди юракка, ошно бўлди айрилиқ,
Ўзни бизга дўст айлаб ағёр дилни тузлаган.
Осмонларни тўлдириб учиб келган қушларму,
Келаётган кунларим — ёр сен кўрган тушларму?
Энди қандоқ чидайман ёнмоқдаку юрагим,
Ёр қўшиб айтган қўшиқ, бошдан учган ҳушларму?
Кетолмасман дунёдан — ишқинг мени боғлаган,
Севиб-севилган юрак ўзин дардга чоғлаган.
Овутмоққа имкон йўқ, ёр дил берган душманга,
Бағримни ҳижрон юки доғлагани-доғлаган.
Қалбим армонга тўла, бўзлаганим-бўзлаган,
Ёрим осмонга тенгдир, кўзлаганим-кўзлаган.
Ҳижрон тушди юракка, ошно бўлди айрилиқ,
Ўзни бизга дўст айлаб, ағёр дилни тузлаган.

ОЛОВ ЭДИМ

Олов эдим, ёзганларим ёлғиз ўзим ёндирди,
Мансабмиди, шоирни ҳам айтганидан тондирди.
Сўз англамас муҳаррирлар у кун мени толдирди,
Куйлайвердим, қўшиқларим шамолларга айланди.
Бўрон, дедим бўронимни ёмон сўзга йўйдилар,
Турон, десам Туронимни ёмон сўзга йўйдилар.
Уйғон, деган сурονимни ёмон сўзга йўйдилар,
Дилда қолган сатрларим уммонларга айланди.
Фидо бўлган жонлар кўпдир қадим она-Ватанда,
Нидо бўлган жонлар кўпдир қадим она-Ватанда,
Адо бўлган жонлар кўпдир қадим она-Ватанда,
Дилда қолган сатрларим армонларга айланди.
Ҳавас қилиб Усмонингни осмонларга ўхшатдим,
Дардларингни ёзилмаган достонларга ўхшатдим,
Айтар сўзим устозлардек чистонларга ўхшатдим,
Куйлайвердим, қўшиқларим чистонларга айланди.

ЁМҒИР ЁҚҚАН КЕЧАДА

ЛУТФИЯГА

Ёмғирлар шариллаб ёққан кечада,
Бағримга ёлғизлик боққан кечада,
Соғинчим шеър бўлиб оққан кечада,
Сенинг ҳаёлингни чорладим, ёрим.
Ёмғир қуяверар шариллаб тинмай,
Кўзларим бедордир, тун ўтар бедор.
Нечун, айт, ахир мен сени чорламай,
Ишқ аро, оҳ, сендан ўзга кимим бор?
Кел, жоним, мен кутган чин бахт бўлиб кел,
Инкоринг қалбимга тош каби малол.
Севги билмасларга ибрат бўлиб кел
Ва яна бир умр ибрат бўлиб қол!

Абдураҳмон ЖЎРАЕВ.

ЧОТҚОЛ КУЙЧИСИ

ҚАЙСИ куни Ангренда Каримжоннинг концертига кирдим. Клубга одам сиғмайди, залда бўш жойнинг ўзи йўқ. У ёниб куйлаяпти. Ўз-ўзимча ўйлаб кетдим: нега унинг қўшиқлари одамларни бу қадар ром қилиб олган ўзига? Нега уни мухлислари ўзгача иштиёқ билан тинглайди? Ўйлаб-ўйлаб жавоб топгандай бўламан: унинг қўшиқлари — халқнинг ўзи тўқиган, ўзи айтган қўшиқлар. Каримжон фақат ширадор овоз билан сайқал берган уларга. Қулоқ солинг-а, у хониш қилаяпти:

Ҳой, бахмалчи, бахмалчи,
Қизил бахмалдан ол-чи,
Дилдорга ёқармикан
Бахтим синаб кўрай-чи!
Рўмолимни олибсан,
Олиб дорга солибсан,
Рўмолимни беролмай,
Уволимга қолибсан...

Одамлар энг эзгу орзу-истакларини қўшиққа солишади. У билан бирга яшайди, уни довонлардан олиб ўтади, у билан ҳамроҳ бўлиб юради, яратади, кашф этади. Халқ яратган қўшиқ яхши ижрочи орқали одамларни қаҳрамонликларга бошлайди, жасоратга етаклайди, ватанпарварлик ва ҳужумкорлик руҳида улғайтиради. Каримжоннинг барча қўшиқларида кишиларнинг қиёфалари, бугунги ҳаётимизнинг қувонч ва ташвишлари сезилиб туради.

Олмадан от қиламан,
Баргидан хат қиламан,
Мен ёримни соғинсам,
Ўлтириб хат қиламан.
Сой ичида сандалча,
Сув уларнинг тахтидир,
Боши тўла заркокил,
Акасининг бахтидир.

Бу қўшиқлар Каримжонга янги-янги парвозлар учун руҳ бахш этади. Албатта, у бундай обрў-эътиборга осонликча эришгани йўқ. Зеро, 1957 йилнинг баҳорида Чотқолнинг этакларидаги Чинор деган дўппидай қишлоқда таваллуд топган Каримжон Бобораҳимов 32-ўрта мактабда ўқиб юрган пайтларидаёқ қўшиқ билан ошно бўлган эди. Зотан, у туғилиб-ўсган гўшанинг ўзи қўшиқ эди. Сойликларга яширинган Тангатопди, қоялар устига жойлашган Четсув, адирлар ёнбағридаги Серкақирилди, тинимсиз ҳайқириб оқаётган Оҳангарон оби-ҳаётининг ёқасидаги Бешқўл... буларнинг бари алоҳида қўшиққа ўхшайди. Каримжон қўшиқнинг билагидан тутди-ю, ҳанузгача унинг етагида одамлар қалбига кириб бораяпти.

Одамлар ҳам қизиқ, баъзан ширин бўлсанг ютиб юборишади, аччиқ бўлсанг, — чайнаб ташлашади. Бундай хуружлар уни ҳам четлаб ўтмади. Аммо у ҳар қандай қийин ҳолатда ҳам қўшиқдан ажралмади. Устоз санъаткорларнинг этагидан тутди, уларнинг куйлаш йўлларини ўрганди, бироқ ўзининг йўли, оҳанги, хониши, куйлаш усули билан ёндошди, у ҳар сафар янги қўшиққа.

Олий илмгоҳни тамомлагач, Оҳангарондаги 22-ўрта мактабда математикадан дарс бериш билан бирга қўшиқчилик тўгарагини ҳам қўшиб олиб борди. Муаллим сифатида ҳам болаларнинг қалбига йўл топа билди, ноҳияда иқтидорли устоз сифатида танилди. Айни пайтда у санъатни ҳам ташламади. Унинг қўшиқлари кўпинча классик оҳанглар етагида туғилади. У ўзи куй басталаган ва тингловчилар қалбидан бир умр жой олган Фурқат ғазали билан айтиладиган «Қани», И. Хаиров шеъри билан куйланадиган «Ҳилолмидинг?», Тоҳир Қаҳҳор қаламига мансуб «Қарамайсан» сингари қўшиқлари «Муножот» бешигида, «Сегоҳ» силсиласида, «Ушшоқ» авж пардаларида бунёд этилди.

Ва ниҳоят Каримжон ўзи мактабда таълим берган шогирдларини тўплаб, «Чотқол» ашула дастасини тузди. Бу даста бугун наинки Оҳангаронда, балки Ангренда, Янгиободда, Бўкада, Оққўрғонда, Ўрта Чирчиқда, Бекободда, Тошкентда шуҳрат қозонди. Унинг репертуарида фақатгина лирик қўшиқларгина эмас, кишини ўйга толдирадиган, инсон қадриятини улуғлайдиган куй ва қўшиқлар ҳам бор. Каримжоннинг қўшиқлари гоҳо севги оқшомларини, ёшлик беқарорлигини, гоҳо марҳум ота-оналар, дўстларингни хотирангда тиклайди. Мен Каримжон ижросида «Ушшоқ», «Чоргоҳ»ларни эшитиб, беихтиёр Регистон, Мирзо Улуғбек, Бобур мирзо, Алишер Навоийни кўз олдимга келтирдим. Шундан бўлса керак, у ўзи тузган «Чотқол» дастасининг 1989—1990 йиллардаги концерт ижрочилик фаолияти учун Тошкент вилояти Ленин комсомоли мукофотининг совриндори бўлди.

Бу хушхабарни эшитиб, Чинорга — Карим Бобораҳимов хонадонига бориб, хонандани юксак мукофот билан муборакбод қилдим. Ундан келгуси режалар ҳақида сўрадим.

— Тинган сувни қурт босади, — деди у. — Репертуаримни «Чотқол қўшиқлари» туркуми билан бойитмоқчиман. Шу мақсадда оҳангаронлик Турсунали Жуманов, Нурали Абдурасулов, Ўрол Жўраев ва ангренлик шоирларнинг шеърларини қўшиққа солаяпман. Мақсадим — «Чотқол»нинг обрў-эътиборини Иттифоқ миқёсига олиб чиқиш. Бундан ташқари, «Қоракўз» туркумига кирган лирик дастуримиз ҳам тайёр бўлай деб қолди. Уни биринчи марта ноҳия муаллимларининг бадиий кўригида ижро этамиз.

Дарвоқе, «Қоракўз». Бу қўшиқнинг илк тингловчиси бўлдим Каримжон хонадонида. Сеҳрли қўшиқ экан, мусиқаси ҳам қалбнинг тубигача етиб боради. Беихтиёр ўйга толаман: эй, мусиқа дунёси, сенсиз оламнинг аҳволи не кечарди?!

— Мактаб-чи, ўқувчиларингиз-чи? — дея сўрайман ундан яна.

— Санъаткор мактабсиз яшай олмайди, мен ўзимнинг келажагимни ҳам шогирдларимда, айниқса, 22-мактабнинг тийрак ўқувчиларида кўраман, уларсиз — мен ҳеч кимман.

Каримжон қўшиқ учун шеър танлашда ҳам анча талабчан. У шеър танлаганда ҳар бир сўз ва иборага алоҳида эътибор беради. Мен шуларни ўйлайману саҳнада ҳиргойи қиладиган баъзи бир «қўшиқчи»ларнинг олдида Каримжон Бобораҳимов ҳақиқатан ҳам улкан истеъдодга эга эканлигига имон келтираман. Унинг қўшиқлари ҳали-ҳануз қулоғимдан кетмайди:

Мен борай сўқмоқ билан,
Пистазор ичи билан.
Йигит қўли боғлансин,
Қизларинг сочи билан.

Чинордан чиқарканман, Чотқол тоғлари, бағри кенг яйловлардан яна Каримжоннинг хонишлари эшитилади:

Гулчеҳра аксин кўрдим,
Лолалар япроғида,
Мулойим кулгуси бор
Баргининг титроғида...

Мўмин ҚАЮМОВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИ

● Тиришганнинг тешаси тошга чега қўяди.
● Тўпдан чиқсанг ҳам, кўпдан чиқма.
● Айбсиз дўст излаган дўстсиз қолади.
● Илм кўп, умр оз, заруринн ўрган!
● Текин бойлик қидиргунча ўзингга муносиб ҳунар топ.
● Қаламнинг ишини қилич қилолмас!
● Тўғри гапнинг тўқмоғи бор.
● Суқ тўймас, ўғри бойимас!
● Кўр бўлсанг бўл, кўрнамак бўлма.
● Отлиқнинг қамчиси ҳам, яёвнинг калтаги ҳам камбағалнинг бошига тегади.
● Ит ҳам эски чопонликни қопади.
● Инсофсизга эрк берсанг, элни талайди.
● Ёвдан қочган яшинга йўлиқади.
● Салобатли бўлма, саботли бўл!
● Кўп ғам ема, беғам ҳам бўлма!
● Сувнинг оқишига қара, халқнинг хоҳишига қара.
● Зулм — зиндондан ёмон!

ОЛИС — ЯҚИН ЮЛДУЗЛАР

МЕНИ анча йиллардан бери бир савол қийнаб келар эди: «Халқимиз тарихи жуда бой, бироқ авлодлар ўз ўтмишини деярли билмайдилар. Бу аҳволга қачонгача чидар эканмиз?» Минг шукрки, дориламон кунлар келиб, минг йиллик қўлёзмалар бағрида синоат бўлиб ётган ҳақиқат ёлқинлари кўзга кўрина бошлади: имом ибн Исмоил Бухорий, ҳазрати имом ал-Қаффол аш-Шоший, имом ат-Термизий, Амир Темур ва ўнлаб фузалою саркардалар ҳақида холисанилло мақолалар чоп этилди. Улар хотираси абадийлаштирилиб, тарихни ўрганишга янгича ёндашув юзага келди. Аммо афсуски, тарихий ҳақиқатлар айтилган мақолалар аксарияти турли матбуот нашрларида тариқдек сочилган ҳолда қолиб кетмоқда. Уларни бир жойга йиғиб, алоҳида рисола кўринишида чоп этишга шошилмаяпмиз. Нашриётларда бундай ишлар билан шуғулланувчи алоҳида шўъба борйўқлигини ҳам билиб бўлмаяпти...

ЯҚИНДА «Чўлпон» нашриётида (1990 йил) чоп этилган Ҳамиджон Ҳомидовнинг «Олис—яқин юлдузлар» илмий-бадиий лавҳалар мажмуаси билан танишиб чиқиб, юқоридаги муаммо ҳал этилаётганлигига ишонч ҳосил қилдим.

Тўғри, бугунги авлод учун ҳозирги маънавий тикланиш даврида чоп этилган қатор рисолалар: ибн Исмоил Бухорийнинг «Ал-муфрад ал-адаб» («Адаб дурдоналари». Ушбуда муаллиф номи Исмоил Бухорий деб хато кўрсатилган, ибн Исмоил Бухорий дейилиши керак эди), пайғамбаримиздан яна бир мерос тўплам «Ҳадис», Аҳмад Яссавийнинг «Ҳикматлар»и каби қатор нашрлар адабиётимиз, маданиятимизнинг кўзга кўринарли ютуқларидандир. Ҳ. Ҳомидов тўплаган «Олис—яқин юлдузлар» китоби шу мавзудаги бошқа рисолалар билан бемалол беллаша олади. Унинг яна бир яхши томони — арзон нархда (25 тийин) эканлиги ҳамдир. 143 саҳифадан иборат бу мажмуада Борбад (VI—VII аср), Ал-Хоразмий (VIII—IX аср), Абу Наср Фаробий (IX аср), Абу Али ибн Сино (X—XI аср), Маҳмуд Кошғарий (XI аср), Юсуф Хос Ҳожиб (XI аср), Маҳмуд Замахшарий (XII аср), Адиб Собир ат-Термизий (XII аср), Сайфиддин Муҳаммад Фарғоний (XIII аср), Паҳлавон Маҳмуд (XIII—XIV аср), Бадриддин Чочий (XIII—XIV аср), Сайфи Саройи (XIV аср), Бойсунқур Мирзо (XV аср), Муҳаммад Тарағай Улуғбек (XV аср), Зайниддин Маҳмуд Восифий (XV—XVI аср), Хомуший (XVIII аср) каби халқимиз фузалолари, Носир Ҳисрав, Убайд Зоконий, Низомий, Саъдий, Ҳофиз Шерозий, Жомий, Ҳисрав Деҳлавий каби шарқимиз алломалари ҳаёти ва фаолияти билан ўқувчини таништириб, уларнинг асарларидан бир қатор намуналар берилиши айни муддао бўлган. Ушбу китоб яна шуниси билан диққатга сазоворки, ҳар бир аллома ҳақида сўз юритилаётиб, у яшаган тарихий шароит, у мансуб бўлган гуруҳ кишилари, шунингдек, унинг асарлари қачон ва кимлар томонидан қайси тилларга таржима қилинганлиги билан ҳам қисқача бўлса-да, ўқувчини таништириб борилган. Ривоятлар берилган.

«Олис — яқин юлдузлар» тўплами ҳақида анча батафсил фикр айтиш, айтганда ҳам фақат ижобий муносабат билдириш мумкин.

Шахсан мен мактабларда Ўзбекистон тарихи, адабиёти билан боғлиқ дарсларда ушбу китобдан фойдаланиш ўқувчи қизиқишини ошириб, тасаввурини кенгайтиради, деб ҳисоблайман. Мазкур тўплам тарихчи, адабиётчи муаллимлар учун ишончли қўлланмалардан бўлиб қолса, ажаб эмас.

Дилмурод САИДОВ.

● «ЎЗБЕККОНЦЕРТ» бирлашмаси қошидаги «Ханда» сатира ва юмор дастаси санъаткорларининг Ҳиндистон бўйлаб навбатдаги сафари муваффақиятли якунланди. Санъат усталари 20 кун давомида Деҳли ва Ғозиобод шаҳарларининг ишчи клублари ҳамда маданият саройларида ўз маҳоратларини намойиш этдилар. СУРАТЛАРДА: ана шу ижодий сафардан лавҳалар. (Чапдан) саҳнада доирачи Т. Раҳимов ва раққоса Т. Сапоева; хонанда М. Турдиева ва дастанинг бадиий раҳбари Ш. Ғозиев.

• Муштарийлар ижодидан •

ТУРҒУНЛИК СУВРАТИ

Тўлиб-тошган сабр паймони,
Аччиқ ёшга ғарқ бўлган кўзлар,
Тошни ёрган чечак сингари
Қорачиғда бўй чўзар сўзлар.

Манглай — ғўза экилган эгат,
Илдиз ёяр бунда тунд ғазаб.
Ҳазон бўлган гул барги янглиғ
Қақраб қуриб-қовжираган лаб.

Талтайган тил оғизга сиғмас,
Эмаклайди бўғизда бир ун.
Юрак ичра шовқинзорларга
Мўралайди ўртанган сукун.
Умид эса унсиз, умидсиз,
Саҳроларда тентирар ўйи
Қомат эса...
Қолган эгилиб
Пахта терган каби йил бўйи...

ОЛАМ ОЛҚИШЛАР

Сингиб кетдинг дилга оташдек,
Нозли нигоҳларинг сузилиб.
Оймоманинг, ажаб, дили ғаш,
Осмон тушди ерга узилиб.

Фалак фонуслари рашк ила
Бўзлар ҳаловати бузилиб,
Юлдузларни сочиб ашк ила
Осмон тушди ерга узилиб.
Оппоқ қўшиқ айтар оққушлар,
Ойдин орзулар-ла тизилиб.
Ўн саккиз минг олам олқишлар, —
Осмон тушди ерга узилиб...

Суннатилла АҲМЕДОВ.

ҚАТРАЛАР

НИҲОЯТ сени топдим — ҲАҚИҚАТ! Болакай дўстларига ёнғоқ улашаётганида.

●

ДЕРАЗАМНИ эринмай юваётган ёмғирни кузатдим ва ўйладим: ғуборли қалбларга ҳам шивирлаб ёғиб ўтса, деб...

●

МЕНГА гул инъом этдинг. Уни кафтларим билан тутиб, бағримга босдим ва ажиб бўйларидан сипқордим. Оҳ, вужудим зирқираб кетди!

— Эҳ, бевафо гул, бармоқларимни қонга беладинг. Алам билан сенга жилмайдим:

— Нақадар хушбўй, дея...

●

ҲАЁТ — саҳна!

Одамлар — бармоқда ўйнагувчи қўғирчоқлар экан.

Тавба, ўйладим: уларни ўйнатгувчилар ҳам ўзга бармоқларда ўйинчоқ эмасми?!

●

ЭҲ, болажон сени қўлимга олганимда миллатингни тополмай ўйландим. Дунёни кўрган онинг азиз бошчангга юмшоқ болиш эмас, жирканч чиқиндихона насиб этибди. Қайғурма...

Кўзларингга термулдим ва юрагимни қатига яширган исмни сенга ҳадя этдим: ПОКИЗА!

●

ҚАДАМИНГНИ санаб бос, дединг. Қадамларимни санай бошладим ва беихтиёр пешонамни деворга урдим.

Танбеҳ бердинг: кўзингни катта очиб юр, деб. Энди эса қадамларимдан адашдим!..

●

ҚАЛБИМНИ ўртовчи товушни излаб узоқ-узоқларга қулоқ тутдим, одамларга термулдим. Нигоҳимга сингган чеҳрангни қўмсаб. Алам ичра Оллога сиғиндим: У билан мени учраштирма, деб.

●

ҲАР баҳорда деразамга қўнган қалдирғочга кўзим тушганда беихтиёр севинаман: менинг ҳам излагувчим бор, дея...

●

МЕН дунёдаги барча буюк мусаввирларнинг бўёқларидан шундай ранг ҳосил қилсам. Токи бу ранг покликнинг рамзи бўлиб қолса.

●

СЕНГА ёлғон сўзлагим келди ва кўзларингга термулдим. Аммо ҳақиқатдан бўлак сўз айтолмадим.

Мендан ранжима, сени алдай олмадим. Чунки кўзларингда у дунёни кўравердим.

●

АГАР дунёга устун бўлганимда кишиларнинг тақдирини ўз қўлларига топширардим.

Саломат АБДУРАҲМОНОВА.

● *Бурч ва садоқат*

ВАТАННИНГ БЎЛАЖАК ПОСБОНЛАРИ

МУХБИРИМИЗ Ўзбекистон маориф Вазирлиги қошидаги рус тилини чуқур ўрганиш ва жисмоний ҳарбий тайёргарликни кучайтириш жумҳурият махсус мактаб-интернати директори, полковник Владимир БУЛЬДАКОВ билан суҳбатда бўлиб, кўпчиликни қизиқтираётган бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Ўқувчиларингизни шаҳримиз кўчаларида кузатиб турамиз. Елкаларидаги погонда «СШ» белгиси мавжуд. Бу Суворов мактаби деганими!

— Йўқ. Махсус мактаб дегани. Тўғри, Тошкентда 1964 йилгача Суворов мактаби бўлган. Бизнинг мактабимиз эса 1983 йилда ташкил топди. Унда Ўзбекистоннинг турли бурчакларидан келган 450 нафар турли миллат ва турли соҳа кишиларининг фарзандлари ҳарбий таълим олишади.

— Шулардан неча фоизи туб миллат вакиллари!

— Ўрта Осиё ҳудудида яшаб келаётганларнинг 80—85 фоизи ўзбек, тожик, қозоқ, қирғиз ва бошқа туркий миллатлардан. Бизнинг тарбияланувчиларимиз таркиби ҳам ушбу рақамга мос келади.

— Ҳарбийларнинг фарзандлари ҳам ўқишадими!

— Ўқувчиларимиз асосан оддий касбдаги оилаларда тарбия топган болалардир. Фақатгина ўн фоиз ўқувчилар ҳарбийларнинг фарзандларидир.

— Мазкур таълим даргоҳига ўқишга кириш тартиби қандай! Имтиҳонлар топшириладими!

— Ҳар йили 180 нафар 15—16 ёшли тўлиқ бўлмаган ўрта маълумотли ўспиринлар физика, математика, рус тили, жисмоний тарбия фанларидан (1000 метрга кросс, 100 метрга югуриш) имтиҳонлар топширишади. Синовларнинг кўпчилиги суҳбат тарзида олиб борилади. Кейин ўқувчиларнинг тафаккурлари, дунёқарашлари, фикр юритиш доиралари «тест» орқали синовдан ўтказилиб, руҳшунос олимлар ва ҳарбий комиссариат врачларининг саралаш кўригидан ўтадилар. Махсус мактаб-интернатимиздаги уч йиллик таълимдан сўнг ўқувчиларимиз мамлакатимизнинг ўзлари истаган ҳарбий олий ўқув юртларига имтиҳонсиз қабул қилинадилар.

— Ўқувчиларингиздан хурсандмисиз!

— Ҳа, айниқса, Алишер Нуриддинов, Рустам Тошхўжаев, Владимир Кугут, Илҳом Собиров, Зафар Мирзабоев, Артур Зотов кечагина ёш болалар эди. 2—3 йил ичида жисмонан чиниқиб, темир интизомга ўрганишди. Улар мактабимизнинг фахри.

— Бундай мактаб-интернат жумҳуриятимизда ягона бўлмаса керак!

— Албатта, Самарқанд, Фарғона, Урганч шаҳарларида ҳам шундай мактаблар мавжуддир.

— Ҳозирги кунда айримлар Иттифоқимизга профессионал армия зарур деб айтмоқдалар. Бу ҳақда Сиз қандай фикрдасиз!

— Бунинг учун аввалом бор катта маблағ керак. Ўзимиз эса бунга тайёр эмасмиз.

— Сўнгги савол: рўзномамиз муштарийларига тилакларингиз!

Замонамиз тинч, осмонимиз беғубор бўлсин.

Даврон АҲМАД.

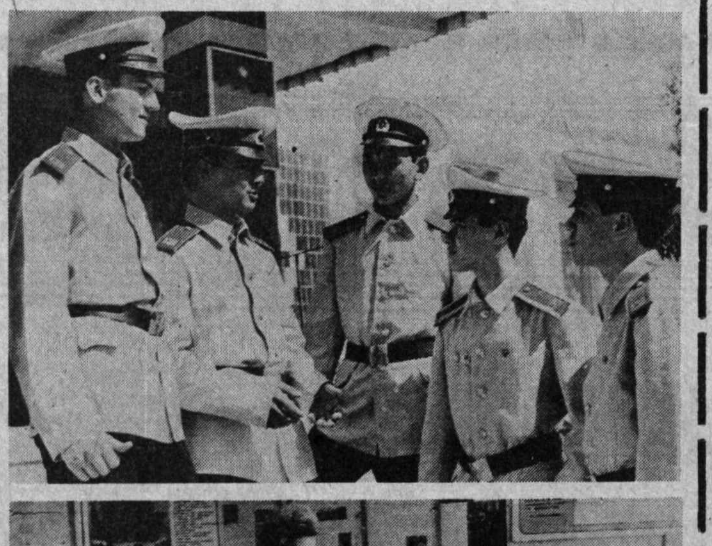

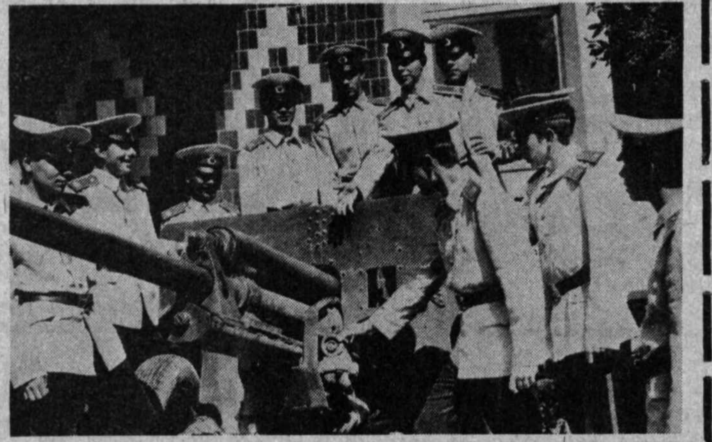

СУРАТЛАРДА: махсус мактаб-интернатнинг оддий бир куни.

МУАЛЛИФ суратлари.

Булар сиздан миннатдор

Юрак хасталиги туфайли оёқ оғриқ дардига чалиниб, Бўстонлиқ район марказий касалхонасида даволандим. Кардиология бўлими шифокорлари мени дарддан фориғ этиш учун бор имкониятларини ишга солдилар. Эътибор, билим, тажрибаларини сира аяшмади. Зарур дори-дармонларнинг барчасини қўллаб, муолажа қилишди. Натижада мен тез кунда соғайиб, уйимга қайтдим.

Рўзнома орқали меҳрибон ҳалоскорлар, кордиология бўлими мудири Собир Қурбонов, ҳамширалар Зуҳра Жақинбекова, Фотима ва Зуҳра Ҳамидова, Комила Ерлиқбоева, Зубайда Омоновага самимий ташаккуримнинг етказилишини истар эдим.

Таубай ҚУАНДИҚОВ,
Товоқсой қўрғони, ишчи.

●

Яқинда озроқ бетобланиб, ноҳия касалхонасининг терапия бўлимига бордим. Даволовчи врач Машҳура Тўрахонова мени дарҳол қабул қилди. Мазкур бўлим мудираси Турсуной Маматова эса аҳволимни синчиклаб ўрганди. Бу ерда ошқозон, ўпка шамоллаши, шол ва қон босими билан оғриган юзга яқин бемор даволанади. Оғир аҳволдаги касаллар, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари учун алоҳида хона ажратилган. Турсуной опа асосан қўл, оёғи ишламайдиган беморларни игна билан даволайди. Шуни таъкидлаш лозимки, бўлимда ошқозон ва ўн икки бармоқли ичакни текширувчи япон аппарати, юрак хасталигини аниқловчи асбоблар мавжуд. Бу ердаги тажрибали шифокорлар кўмагида соғайиб кетаётганларнинг миннатдорлигини бир хатга сиғдириб бўлмайди.

Ушбу мактуб орқали ўзимнинггина эмас, Умарали Ғойипов, Раҳим Ўтбосаров, Руслан Абдулин, Венера Эшонқулова, Марҳамат Саримсоқова каби ўнлаб дардига даво топганларнинг қалб сўзларини ҳам изҳор этмоқчиман.

Мирабдулла АЗИМОВ,
Оҳангарон райони.

●

Соня Мираҳмедова шарафли касб эгаси У—кўз дўхтири. Бу касбда ишлаш учун шифокордан зийраклик, юксак истеъдод, билим ва тажриба талаб қилинади.

1957 йил Тошкент Давлат тиббиёт олийгоҳининг даволаш қуллиётини тамомлаб, С. Мираҳмедова Пискент шаҳри марказий касалхонасида шифокор-окулист бўлиб ишлай бошлади. Дастлаб у ерда 10 ўринли, кейинроқ эса 25 ўринли кўз касалликлари бўлими ташкил қилинди. Айни пайтда мазкур бўлимда бир йўла 50 нафар бемор даволаняпти. Бу ерга Бўка, Чирчиқ шаҳарларидан ҳам беморлар келиб, дардларига шифо топиб кетадилар.

Тасодиф билан мен ҳам ана шу шифохонада даволандим. У ердаги тартиб-интизом, беморлар дардига жиддий эътибор, энг асосийси Соня опанинг ширин сўзлари, меҳрибончилигига гувоҳ бўлдим.

У. МУСАЕВА,
ўқитувчи, Пискент райони.

●

Шоир айтганидек, юрагидан янги юрак яратган аёлга ҳар қанча мадҳиялар айтилса ҳам оз. Афсуски мен шоир эмасман. Шу боисдан ҳам қалб сўзларимни оддий тарзда баён этаман. Аслида юракдан чиқадиган сўзга жило лозим эмас, менимча.

Пойтахтнинг Собир Раҳимов районида жойлашган 2-туғуруқхона гинекология бўлими ходимлари, аёллар маслаҳатхонасининг муолажа ҳамда қон қуйиш ҳамшираларига ўз миннатдорчилигимни изҳор этмоқчиман.

Гинекология бўлимида кўп йиллардан бери ишлаб келаётган Муборакхон Ҳакимова ҳамда Муҳаббатхон Мўминова, муолажа ва қон қуйиш ҳамширалари Дилбархон Ҳожиохунова, Шоирахон Қаҳҳорова, Барно Файзиева кўрсатган тиббий хизматлари билан кўпчилик дуосини олмоқдалар. Мен ҳам уларга ўз навбатида, саломатлик, оилаларига тотувлик тилайман.

Ю. МИРЗАКАРИМОВА,
журналист.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ ВАЗИРЛИГИ

БЕКОБОД ШАҲАР ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ДАВЛАТ МУСИҚА БИЛИМ ЮРТИ

ҚУНДУЗГИ БУЛИМГА

ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БУЙИЧА 1991—1992 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

фортепиано, торли асбоблар, нафас билан чалинадиган асбоблар, халқ чолғу асбоблари, ашула, хор дирижёрлиги ва мусиқа назарияси.

Билим юрти болалар мусиқа мактаби ўқитувчилари, ҳаваскорлик оркестри ва хор жамоалари раҳбарлари, оркестр артистлари, ашула ва мусиқа ўқитувчиларини тайёрлайди.

Тошкент вилоят давлат мусиқа билим юртига 30 ёшгача бўлган, ўрта ва тўлиқсиз ўрта маълумотга ҳамда бошланғич мусиқа билимига эга бўлган СССР фуқаролари ва СССР ҳудудида яшовчи чет эл фуқаролари қабул қилинадилар.

Қабул ҳақидаги ариза ўрта махсус билим юрти директори номига берилади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, ўрта ёки тўлиқсиз ўрта маълумот ҳақида ва бошланғич мусиқа саводи ҳақида ҳужжатларнинг асл нусхаси, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (фақат ишловчиларга), 086/V намунадаги соғлиги ҳақида маълумотнома, 3х4 см. ҳажмидаги 4 дона фотосурат.

Паспорт, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, ҳарбий хизматга тааллуқли ҳужжат қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади.

Аризалар 1 июндан 11 июлгача қабул қилинади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 12 ИЮЛДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқувчилар сафига ўтказиш 25 августгача.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Манзилимиз: 702906, Тошкент вилояти Бекобод шаҳар, 64-мавзе, 14-уй. Телефонлар 46-04, 46-03.

РУҲИЙ МУОЛАЖА —СИЗ УЧУН

ЎЗБЕКИСТОН АҲОЛИСИНИНГ КЎПСОНЛИ ИЛТИМОСЛАРИ ВА ТАКЛИФИГА КЎРА ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА ТАКРОРИЙ РАВИШДА ВА ТОШКЕНТ ШАҲРИДА БИРИНЧИ МАРТА МАШҲУР РУҲШУНОС — ШИФОКОР, ВИННИЦА ХАЛҚ ТАБОБАТИ МАРКАЗИНИНГ ЕТАКЧИ ШИФОКОРИ

АЛЕКСАНДР ГРИГОРЬЕВИЧ ОВСЯНЮК

ДАВОЛАШ - СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИ ТУРКУМИНИ ЎТКАЗАДИ

Унинг иш фаолияти ва беморларни даволаш услуби ҳақида марказий матбуот саҳифаларида ва марказий телевидение орқали бир неча бор батафсил ҳикоя қилинган. Мана, 1989 йилнинг ноябрь ойидан буён Бутуниттифоқ радиосининг 1-программаси орқали «Мусиқа ва руҳий муолажа» дастурида мунтазам равишда бериб келинаётган сеанслар кенг эътибор қозонмоқда. Шунингдек, Марказий телевидениенинг 1-программасида «120 минут»да намойиш қилинаётган «Саломатлигингизга бағишланган 10 минут» рукни ҳам кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Унинг аллергияга хос таъсирларни бартараф этиш соҳасидаги услубиёти мамлакатимиз ташқарисида ҳам улкан қизиқиш уйғотди. Моссовет номидаги киноконцерт залида қарийб 2 йилдан бери ўтказилаётган соғломлаштириш сеанслари москваликлар орасида айниқса машҳур.

Бу сеансларда иштирок этганларнинг эътироф этишича, уларнинг кўпчилиги дудуқланишнинг оғир кўринишлари, ҳафақон, томирларнинг варикоз кенгайиши, қандли диабет, ҳар хил неврозлар, бронхиал астма, юрак-қон томир касалликлари, ошқозон яраси, буйрак хасталиклари, ёғ босиш, пешобни тута билмаслик ва бошқа касалликлардан фориғ бўлганлар.

А. Г. Овсянюк ўзининг янги ишлаб чиққан услубиёти бўйича узоқни ва яқинни яхши кўра билмасликдан азобланиб юрган кўплаб беморларнинг кўриш қувватини тиклашга муваффақ бўлади. Биринчи сеансдаёқ оғриқлар ва аллергияга хос таъсиротлар барҳам топмоқда.

Агар Сиз хасталикларга қарши курашда организмингизнинг ноёб имкониятларини ишга солмоқчи бўлсангиз, Сизни руҳшунос-шифокор Александр Григорьевич Овсянюкнинг даволаш-соғломлаштириш сеансларида кутамиз.

СЕАНСЛАР 31 МАЙ, 1, 2 ИЮНЬ СОАТ 11.00 ВА 14.00 да;

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИ БИНОСИДА ЎТКАЗИЛАДИ.

Чипталар Тошкент давлат цирки кассаларида сотилмоқда.

Телефонлар: 44-35-91, 44-29-04, 44-18-11, 44-35-84.

ШИЗОФРЕНИЯ, ТУТҚАНОҚ, АҚЛИЙ ЗАИФЛИК БИЛАН ХАСТАЛАНГАН БЕМОРЛАР, ШУНИНГДЕК, МАСТ КИШИЛАРНИНГ СЕАНСЛАРГА ҚАТНАШИШИ ТАҚИҚЛАНАДИ.

Мактабгача ёшдаги болаларнинг сеансларга кириш мумкин эмас.

УЧ АВЛОД УЧРАШУВИ

ШУНДАЙ одамлар борки, уларнинг ёшлик даврлари биз учун ҳаётда сабоқ мактаби бўлади. Айниқса, ҳозирги комсомол қўмиталари номига танқидий фикрлар ва эътирозлар айтилаётган бир пайтда ўша сурони давр комсомол-ёшлари ҳаётига назар ташлаш, албатта, бизга амалий ёрдам беради. Бу масаланинг бир томони. Яна бошқа томони ҳозирги кунда қарилик гаштини сураётган отахон ва онахонларимизни, турмушнинг шиддатли гирдобида тинмай ҳаракат қилаётган анахон ва опахонларимизнинг бир оз бўлса-да ёшликларига қайтариб, уларга ўз эътиборимизни билдирсак, бу комсомолга бўлган ишончни оширишда катта ўрин тутади.

«Спектор» ёшлар дискобарида бўлиб ўтган уч авлод учрашувидан кўзда тутилган мақсад ҳам айнан шу эди. Ангрен шаҳар комсомол қўмитаси, комсомол тарихи музейини ташкил этиш учун, ёшларга маънавий жиҳатдан таъсир этиш учун бу тадбирни ўтказди. Тантанали учрашувга уруш даврининг оташқалб, матонатли, 60-70 йилларнинг мард, довюрак комсомоллари таклиф этилди. Ҳозирги комсомол-ёшларга олдинги авлод ҳаёт тажрибаси билан танишиш жуда мароқли бўлди.

40-йиллар комсомолларининг жасоратларини ҳаммамиз биламиз. Лекин бу жасорат китобининг қанчадан-қанча ўқилмаган саҳифалари бор. Ўша даврнинг ёш қаҳрамонлари Л. Козирева, Р. Иванникова, А. Позднякова, А. Пазич ана шулар ҳақида тўлқинланиб гапиришди.

60-70 йиллар комсомолларининг мардонавор меҳнатлари, шижоатлари И. Сайфутдинов, И. Кучеренко, Д. Абдуллаева ва Б. Матаева ҳикоялари асосида ёшлар кўз олдида қайта жонланади.

Кеча сўнгида уч авлод комсомоллари пионер ва комсомол қўшиқларини биргаликда ижро этишди, рақсга тушишди.

● ШИФОКОР ОГОҲЛАНТИРАДИ

ЭҲТИЁТ БЎЛАЙЛИК

Юқумли касалликлар орасида ичак касалликлари асосий ўринлардан бирини эгаллайди. Буларга ич терламаси, А ва Б паратифи, бактерияли ва амёбали ичбуруғи, А вирусли гепатит, сальмонеллиз, йўғон ичак юқумли касалликлари киради. Одамга бу дардлар оғиз орқали ўтиб, ошқозон-ичак аъзоларини шикастлайди. Касалликларнинг асосий белгилари: қайт қилиш, тез-тез ич кетиши, иштаҳа йўқолиши, ҳароратнинг кўтарилиши ва бошқалар.

Ичак юқумли касалликлари аҳоли соғлиғига жиддий путур етказадиган ва катта иқтисодий зарар келтирадиган муаммодир. Ўткир ичак касалликлари ва А вирусли гепатитларнинг кўп йиллик таҳлили шуни кўрсатадики, ҳар йили вилоятимизда 11—14 минг киши (шундан 8—10 минги 14 ёшгача бўлган болалар) бу касалликлар билан оғримоқда. Бундай аҳвол А вирусли гепатит касали бўйича ҳам рўй бермоқда. Бу касаллик билан 12—17 минг киши (шу жумладан 14 ёшгача бўлган 10—14 мингга яқин бола) оғримоқда.

Ҳисоб-китобларга кўра фақат 1990 йилда А вирусли гепатит 8 миллион, бактерияли ичбуруғи 452 минг ва бошқа ўткир юқумли ичак касалликлари 1 миллион 700 минг сўм иқтисодий зарар келтирди.

Оққўрғон, Бўстонлиқ, Паркент, Пискент, Тошкент, Янгийўл ноҳияларида вирусли А гепатити, бактерияли ичбуруғи каби ўткир юқумли ичак касалликлари билан оғрувчи беморларнинг умумий сони вилоятнинг ўртача кўрсаткичидан ошиб кетганлиги ташвишли бир ҳолдир.

Болаларнинг бу касалликлар билан оғришига етарли сифатли ичимлик сувининг етишмаслиги, вилоятнинг бир қатор аҳоли истиқомат жойларида коммунал хизматнинг йўқлиги, мактабгача болалар муассасалари, умумий таълим мактаблари, болалар касалхоналарида моддий-техника негизининг бўшлиги сабаб бўлмоқда.

Биз даволаш ва эпидемияга қарши курашувчи муассасаларнинг юқумли касалликлар олдини олишга қаратилган ҳаракатларигагина умид қилмасдан, балки аҳолига мурожаат қилиб, уларга вирусли А гепатити, ўткир юқумли ичак касалликларидан ўзини ва болаларини муҳофаза қилиш юзасидан қатор тадбирларни амалга оширишни таклиф қилмоқчимиз.

Бир гуруҳ юқумли ичак касалликларининг тарқалишига кўп жиҳатдан уй ва мактабгача бўлган ёшдаги болалар муассасаларидаги шароит сабаб бўлмоқда.

Шахсий гигиена қоидаларининг бузилиши, тоза бўлмаган сув, турли хил озиқ-овқат маҳсулотларининг истеъмол қилиниши натижасида киши юқумли ичак касалликларига чалинади. Касаллик бошланишининг белгилари ҳисобланган қайт қилиш, тана ҳароратининг ошиши каби аломатлар сезилиши билан дўхтирга мурожаат қилингандагина касалликнинг олдини олиб, беморга малакали тиббий ёрдам кўрсатилиши мумкин бўлади. Барча ҳолларда бемордан шахсий гигиена қоидаларига риоя қилиш талаб қилинади.

Мактаб ёшидаги болалар муассасаларида касалликлар айниқса, тез тарқалади. Шу сабабдан болаларни боғча ёшидан бошлаб шахсий гигиена қоидаларига қатъий риоя қилишга ўргатишимиз керак. Тоза тутиш учун ҳожатдан сўнг, овқатланишдан олдин қўлни совун билан ювишга одатлантириш лозим. Бунинг учун мактаб ёшидаги болалар муассасалари ходимлари санитария-гигиена талабларига қатъий риоя қилишлари, дезинфекция қоидаларини сўзсиз амалга оширишлари керак. Тоза ичимлик суви билан таъмин қилинмаган аҳоли истиқомат қилувчи жойларга мунтазам равишда водопровод сувини ташиб келтириш зарур. Касаллик даврида фақат совутилган қайноқ сув истеъмол қилиниши керак. Икки ёшгача бўлган болалардаги касалликлар кўп ҳолларда уларни нотўғри овқатлантириш оқибатида келиб чиқмоқда. Шунинг учун ҳам уларни ёшлигидан бошлаб тўғри овқатлантириш қоидаларига ўргатишга алоҳида эътибор зарур.

ДОИМО ЭСДА ТУТИНГ! Бола учун сутлик таомларни бир неча бор овқатлантириш учун тайёрлаш ярамайди.

Р. МАШАРИПОВ,
Тошкент вилояти бош давлат санитария врачи, тиббиёт фанлари номзоди.

КЕЛИНГ, БИР КУЛИШАЙЛИК!

● ЁШ КЕЛИН-КУЁВ сирқовланиб қолишди, касаллари аломати бир хил эди. Шунинг учун оилавий кенгашда пул тежаш учун икковлари эмас, балки битталари врачга боришга қарор қилишди. Қуръа ташлашганда бу вазифа хотини чекига тушди. Умр йўлдошини сабрсизлик билан кутиб ўтирган эр хотини қайтиб келиши билан сўради: «Бизга нима қипти?». «Сизни хурсанд қилмоқчиман, мен ҳомиладор эканман!» дебди хотин.

● РЎЗНОМА ўқиб ўтирган эри хотинига деди:

— Буни қара, олимлар аёллар эркакларга нисбатан кўпроқ ухлаши кераклигини исботлашибди.

— Буни нима учун менга айтаяпсиз? — сўрабди хотини.

— Шунинг учунки, сен менинг тунда қачон келишимни кутиб ўтирмасдан ухлашинг керак...

● ХЎРАНДА официантга қараб деди:

— Ошхонангиз жуда бўлмағур экан.

— Сиз ҳақсиз, яна қанақа даъволарингиз бор?

— Порциялари ниҳоятда кам экан.

● — ВАЗНИНГИЗ бўйингизга қараганда жуда оғирку, — дебди врач беморга.

— Йўқ, вазним оғир эмас, фақат 20 сантиметр ўсмай қолганман.

● ЛАБОРАТОРИЯ иши кетаётган эди, ўқувчилар йўл-йўлакай саволлар бераверib, ўқитувчининг асабига тегишди. Шунда у деди:

— Савол бериш ёки уни сўрашдан олдин қўлингизни кўтаринг. Шунда қон бошингизга қуюлади ва сизнинг миянгиз анча яхши ишлайди. Балки шунда савол беришга ҳожат қолмас.

● МЕЗБОН кекса аёлга меҳмонни таништирар экан «Бу киши доктор Жонсон бўладилар» деди. Аёл пайт пойлаб Жонсонни чақириб, пичирлади: «Доктор, сиз билан танишганимдан беҳад хурсандман... Қўлимни кўтарсам ўнг биқиним зирқираб оғрийди, нима қилсам экан.

— Хоним, мен унақа доктор эмасман. Иқтисодиёт доктори эканлигимни айтиб қўяй сизга.

Аёл бир қадам орқага чекиндида, тезда ўзига келиб, ҳайрон бўлиб сўради: «Ундоқ бўлса айтингчи, Женерал Моторс акцияларини сотайми ёки йўқми».

(«Наука и жизнь» ойномасидан).

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 31/V да **Боғчасарой фаввораси,** 1/VI да **Алибобо ва 40 қароқчи** (12.00), **Севги тумори** (19.00), 2/VI да **Алибобо ва 40 қароқчи** (12.00), **Оққуш кўли** (19.00).

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/V да **Зиёфат,** 1/VI да **Қопқон,** 2/VI да **Фармонбиби аразлади,** 4/VI да **Лақма куёв,** 5/VI да **Зиёфат,** 6/VI да **Қопқон.**

Ўзбекистон республика, Тошкент вилоят Уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгашлари Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, меҳнат фахрийси, КПСС аъзоси

Борис Миронович ШАТУНОВСКИЙнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: мафкура — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт—325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти—325733; ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик ва спорт — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Индекс: 64672. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма — 5336. Босмага топшириш вақти — 20.30. Босмага топширилди — 20.15